N.° 1.

Traduzione dell' Opuscolo di Plutarco
Intitolato Consolazione d Apollonio
di Bernardo Monaco. à Vincenzio Monaco
ad occasione della morte di Franco Venino

8

tenam suam quasi hedus. & occidit omnē q̄ pulcau ēat
ustu mtabnaculo filie syon effudit quasi ignē indigna
tionē suam; He Erectus ē dns velut inimicus. peremit
omnē vigorē; & capitauit oīa mēbra ei. dissipauit munitio
nes ei⁹ & replenit in filia iuda humiliatū & humiliatā.
Vau Et dissipauit quasi ortū tentoriū suū. & molu⁹
ē tabnaculū suū; Obliuioni tradidit dns in syon
festiuitatē & sabbm. & inopprobriū. & indignationē
furoris sui. regē & sacerdotē; Cau Repulit dns altare
suū. maledixit sanctificationi sue. tradidit inimicus
manib⁹ muros turrū ei⁹ vocem dederūt in domo dni.
sicut in die sollēpni; Heth Cogitauit dns dissipare mu
rum filie syon. tetendit funiculū suum. & nō auertit
manū suam a perditōe; Luxit ergo antemurale & mu⁹
pariter dissipatus ē; Teth Defixe sunt in terra portē ei⁹. perdi
dit & contriuit vectes ei⁹. regem ei⁹ & principes eius gentes;
quia nō est lex. & prophete ei⁹ non inuenerūt visionē a dño; Joth
Sedebunt in terra. & tacuerūt senes; filie syon & siluerūt
cinerē capita sua. accinxerūt silicio. inclinauerūt in terra
virgines ierlm. abscondit sui⁹ oculus meus; Caph Defecerūt
sui⁹ plactus oculi mei. & turbata sunt viscera mea;
Effusum ē in terra iecur meū sup contritōe filie pōli me
i. cū deficeret parvulus & lactēs in plateis oppidi; Lamech
Matribus suis dixerūt. ubi ē triticū & vinū. cum de
ficerēt quasi vulnerati in plateis ciuitatis. cum exala
rēt aīas suas in sinu matrū suarū; Mem Cui comparabo te
vel cui assimilabo te filia ierlm. Cui exequabo te. & so
labor te virgo filia syon. Magna ē enim velut mare con
tritio tua; Quis medebit tui. Nun Prophete tui viderūt
tibi falsa & stulta. nec aperiebāt iniquitatem tuā. ut reuo
carent captiuitatē tuam; Viderūt autē tibi assumptiones falsas
& eiectiones; Samech Plauserūt super te manib⁹. omnes trā
seuntes perviam. sibilauerūt & mouerūt caput suū sup
filiam ierlm. hec ne ē urbs dicētes. perfecti decoris. gau
dium vniuerse terre; Ain Aperuerūt super te os suū. omnes ini
mici tui sibilauerūt & fremuerūt dentib⁹. & dixerūt. De
uorauimus; vere ista ē dies quā expectabamus. inuenimus.
vidimus; Phe Fecit dns quę cogitauit. & impleuit sermonē suū
quē preceperat a diebus antiquis. Destruxit & nō pepercit. & lętificā
uit super te inimicū. & exaltauit cornu hostiū tuorū; Sade
Clamauit cor eorū ad dnm super muros filie syon. Deduc
quasi torrentē lacrimas. die ac nocte. nō des requi
em tibi. nec taceat pupilla oculi tui; Coph Consurge
laudā in nocte. in principio vigiliarū. effunde sicut aquā
cor tuū ante conspectum dni. leua ad eū manus tuas p
aīa infantiū tuorū. qui defecerūt in fame in capite o
mnium conclusurarū; Res Vide dne & considera. quē vindem
mauerūs ita. Ergo ne comedēt mulieres fructū suum.
parvulos admensurum palme. Si occisus fuit in sanctuario dni. sa
cerdos & propheta syon. Sin Jacuerūt in terra foris. puer & se
nex. virgines mee & juuenes mei. ceciderūt in gladio. Interfecisti.
Interfecisti in die furoris tui. occidisti nec misertus es; Prebens
Vocasti quasi die festum meum. circumquaq̄ terrores meos. & non fuit in die furoris dni. qui effugeret
& relinqueret; Quos educauit & enutriuit inimicus meus consumpsit eos. Aleph.
Ego vir videns paupertatem meā. in virga indignationis ei⁹. Aleph Me minauit & adduxit in tenebras. & non in lu
cem. Aleph Tantū in me vertit. & vertit manū suam tota die. Beth Vetustā fecit pelliculā meā & carnē meā. con
trivit ossa mea. Beth Edificauit in gyro meo. & circumdedit fel & labore. Beth In tenebris collocauit me
quasi mortuos sempiternos. Gimel Circūedificauit ad
versum me ut non egrediar. aggravauit compedē meū. Gimel Et
cum clamauero & rogauero. excludit orationē me
am. Gimel Conclusit vias meas lapidibus quadris. se
mitas meas subvertit. Deleth Insidias factus ē
mihi. leo in abscondito. Vieth Semitas meas subvertit.
& confregit me. posuit me desolatam. Vieth Tetendit arcum suum. & posuit me quasi signum ad sagittā. Zai
Jacit in renibus meis. filias pharetre sue. Zai Factus sū
derisui omni populo meo. canticū eorū tota die. Zai Repleuit me amaritudinib⁹. inebriauit me absinthio. Vau
Confregit ad nihilum dentes meos. cibauit me cinere. Vau
Et repulsa ē anima mea. oblitus sum bonorum. Vau Et dixi.
Perijt finis meus. & spes mea a dño. Cai Recordare
paupertatis & transgressionis mee. absinthij & fellis. Cai
Memoria memor ero. & tabescet in me anima mea. Cai Hec
meditabor in corde meo. & ideo sperabo. Teth Misericordie dni
quia non sumus consumpti. quia non defecerunt miserationes ei⁹.
Teth Nouę. diluculo multa ē fides tua. Teth Inquit
pars mea dns. dixit anima mea. propterea exspectabo eum. Teth Bonus ē dns sperantib⁹
in eum. animę quęrenti illum. Teth Bonum ē prestolari
cum silentio salutare dei. Teth Bonum ē cum portauerit
iugum dni. in adolescentia sua. Joth Sedebit solitarius
& tacebit. quia leuauit super se. Joth Ponet in pulvere
os suum. si forte sit spes. Joth Dabit percutienti se maxillā
saturabitur opprobriis. Caph Quia non repellet in sempiternum dns.
Caph Quia si abiecit. miserebit secundum multitudinem miseri
cordiarum suarum. Caph Non enim humiliauit ex corde suo. & ab
iecit filios hominum. Lamech Vt conterat sub pedibus suis
omnes vinctos terre. Lamech Vt declinaret iudicium viri. in conspectu
vultus altissimi. Lamech Vt pverteret hominem in iudicio
suo. dns ignorauit. Gimel Quis ē iste qui dixit ut fieret. do
minus non mandauit. Gimel Ex ore altissimi non egredietur nec bo
na nec mala. Gimel Quid murmurauit homo vivens vir pro
peccatis suis. Nun Scrutemur vias nostras. & quęramus. & reuer
tamur ad dnm. Nun Leuemus corda nostra cum manibus ad
deum. in celos. Nun Nos inique egimus. & ad iracundiam
provocauimus. ideo tu inexorabilis es. Samech in furore.

romia malogranata eorum ornauit; et tu
ut magi militie tarsum sacerdotem primū et ophoniam sa
cerdotem secūm. et tres custodes uestibuli. et de ciuitate tulit
eunuchū unū qui erat prepositus super uiros bellatores et
vii. uiros de his qui uidebāt faciem regis qui inuenti sūt i
ciuitate. et scribam principem militiē qui principes tyrones
et sexaginta uiros de populo terre. qui inuenti sūt in medio ciui
tatis. tulit autē eos nabuzardā magister militie. et duxit
eos ad regem babylonis in reblatha. et percussit eos rex
babylonis. et interfecit eos in reblatha in terra emath. et
trāslatus est iuda de terra sua. sicut et prophetauit nabu
chodonosor. in anno septimo. in duos transmigrationis. et xxiii. in
anno octauo decimo trānstulit nabuchodonosor hierusalem ānos oc
tingentos triginta duos. in anno octauo decimo nabuchodo
nosor. trānstulit nabuzardā magister militie. iudeos ānos
septingentos. et vii. omnes ānos. quatuor milia sexcentos. et
fecit in xxiii. vii. anno trānsmigrationis ioachim regis iude.
duodecimo mense. decima quinta mensis. eleuauit nabuchodo
nosor. trānstulit nabuzardā magister militie. iudeos ānos
septingentos. et vii. omnes ānos. quatuor milia sexcentos. et
fecit in xxiii. vii. anno trānsmigrationis ioachim regis iude.
duodecimo mense decima quinta mensis. eleuauit nabuchodo
nosor rex babylonis. ipso anno regni sui capud ioachim
regis iude. et duxit eum in domo carceris. et locutus est cū
eo bona. et posuit thronum eius super thronum regum qui erat
post se in babylone. et mutauit uestimenta carceris ei. et
comedebat panē coram eo semper. cūctis diebus uite sue.
et alimenta ei alimenta perpetua dabant ei a rege babylonis. sta
tuta per singulos dies. usque ad diē mortis sue. cūctis diebus
uite ei. Et factū est post quā in captiuitatē ductus
est iuda. et hierusalem deserta est. sedit ieremias flens. et planxit
lamentatione hac in hierusalem. et amaro animo suspirās et ululās di
xit. Aleph.

Quomodo sedet sola ciuitas plena populo. facta est quasi uidua
domina gentium. princeps prouinciarum facta est sub tributo. Beth
Plorans ploauit in nocte. et lacrime eius in maxillis eius. non est
qui consoletur eam. ex omnibus amicis eius. omnes amici eius spreue
runt eam. et facti sunt ei inimici. Gimel Migrauit iuda
propter afflictionem et multitudinem seruitutis. habitauit inter
gentes. nec inuenit requiem. omnes persecutores eius apprehe
derunt eam. inter angustias. Dleth Uie sion lugent. eo quod non
sint qui ueniant ad sollempnitatem. omnes porte eius destru
cte. sacerdotes eius gemunt. uirgines eius squalide. et ipsa
oppressa amaritudine. He facti sunt hostes eius in capite. inimici
eius locupletati sunt. quia dominus locutus est super eam. propter
multitudinem iniquitatum eius. paruuli eius ducti sunt in capti
uitate. ante faciem tribulantis. Vau Et egressus est
a filia sion. omnis decor eius. facti sunt principes eius velut arie
tes. non inuenientes pascua. et abierunt absque fortitudi
ne. ante faciem sequentis. Zai Recordata est hieru
salem dierum afflictionis sue. et prauaricationis omnium desi
derabilium suorum. que habuerant a diebus antiquis. cum ca
deret populus eius in manu hostili. et non esset auxiliator. Viderūt
eam hostes. et deriserunt sabbata eius. Heth Peccatum peccauit

ieru. propter hoc instabilis facta est. Omnes glorificantes eam spreue
runt illam. quoniam uiderunt ignominiam eius. ipsa autem gemens
conuersa est retrorsum. Teth Sordes eius in pedibus eius. nec recordata
est finis sui. deposita est uehementer non habens consolatorem. Vide domine
afflictionem meam. quoniam erectus est inimicus. Jod manum
suam misit hostis. ad omnia desiderabilia eius. quia uidit gen
tes ingressas sanctum suum. de quibus precepisti ne intrarent
in ecclesiam tuam. Caph Omnis populus eius gemens. et querens
panem. dederunt pretiosa quoque pro cibo ad refocillandam animam.
Vide domine et considera. quoniam facta sum uilis. Lamech O vos omnes
qui transitis per uiam. attendite et uidete si est dolor sicut dolor
meus. quoniam uindemiauit me. ut locutus est dominus in die iracun
die sue. Mem De excelso misit ignem in ossibus meis. et erudiuit
me. expandit rete pedibus meis. auertit me retrorsum. posuit me desolatam. tota die maerore confectā.
Nun Uigilauit iugum iniquitatum mearum in manu eius. complicate sunt. et
posite sunt super collum meum. infirmata est uirtus
mea. dedit me dominus in manibus de quibus non potero surgere. Samech
Abstulit dominus omnes magnificos meos. in medio me
i. uocauit aduersum me tempus. ut conteret electos meos. torcular calcauit
dominus. uirgini filie iuda. Ayin Ideo ego plorans. et oculus meus deducens aquam. quia longe factus est a me
consolator. et refocillans animam meam. facti sunt filii mei perditi.
quoniam inualuit inimicus. Pe Expandit sion manus suas.
et non est qui consoletur eam. Mandauit dominus aduersum iacob. in circuitu eius hostes eius. facta est hierusalem quasi polluta in
mundis. inter eos. Sade Justus est dominus. quia os eius ad iracun
diam prouocaui. audite obsecro uniuersi populi. et uidete dolorem meum. Virgines mee et iuuenes mei abierunt in
captiuitatem. Coph Uocaui amicos meos. ipsi deceperunt
me. sacerdotes mei et senes mei in urbe defecerunt. quia quesierunt cibum sibi ut refocillarent animam suam. Res
pice domine quoniam tribulor. conturbatus est uenter meus. subuersus est cor meum in me. quia amaritudine plena
sum. foris interficit gladius. et domi mors similis est. Sin
audierunt quia ingemisco ego. non est qui consoletur me.
Omnis inimicus mei audierunt malum meum. letati sunt quia
tu fecisti. adduxisti diem consolationis. et fient similes
mei. Tau Ingrediatur omne malum eorum coram te. et uindemia
eos. sicut uindemiasti me propter omnes iniquitates meas. multi
plicati sunt gemitus mei. et cor meum merens. Aleph.
Quomodo obtexit caligine in furore suo dominus filiam sion. pro
jecit de celo in terram inclitam israel. et non recordatus est scabelli
pedum suorum in die furoris sui. Beth Precipitauit dominus
nec pepercit. omnia speciosa iacob. destruxit in furore suo
munitiones uirginis iuda. deiecit in terram. polluit re
gnum et principes eius. Gimel Confregit in ira furoris sui om
ne cornu israel. auertit retrorsum dexteram suam a facie inimici.
et succendit in iacob ut ignem flamme deuorantis in gyro.
Dleth Tetendit arcum suum quasi inimicus. firmauit dex

Explicit Jeremias. Incipit threnos Jeremie ppte

Bernardo Monachus. Vincentio Monacho. S.

de obitu Nuper te feci certiorem Francisci uerini sanctissi
mi ac doctissimi senis, et qđ caput est otium
nostri amantissimi. Scripsi ad te ꝺ̄ graviter ac
moleste ferrem casum hunc grauissimum, quē nō
est animus nunc repetere: partī ne uidear (ut aiūt)
actū agere, partī ne uulnera quę aliquantū
consanuisse uidentur, recrudescant. Oraui te etiā
atq; etiā ut postꝺ̄ id corā fieri nō potuit, saltem
per literas me consolari uelles. Nā sępissime oēm
curā et angorem āi mei sermone et consilio leuasti tuo
Tu uero rescripsisti ad me, hac de re tanto esse
dolore confectū, ut nōmodo nō possis me consolari
uerū etiā tu potius indigeas alioꝝ cōsolatione. Stoaq;
cū mihi nō adsis, in quo uno post deū soleo cōque-
scere, redij ad mea intermissa studia. hęc .n. sępe
expertus sum otium meaꝝ ęgritudinū nō mediocre
perfugium. quo circa cępi reuolvere autores oēs, quos
noram confecisse libros causa consolandi mei similes
afflictos. Ac ut alios omittā in libellū quendam au-
reolum Plutarchi autoris grauissimi, is in eo cōsolat
Apollonium de acerbo obitu dulcissimi filij. Arrisit mihi

v. incidj

cũ titulus consolationis, tũ autoritas tanti uiri, quem
nescio quanti tu facis, certè doctissimus ille Petrus
uictorius patriæ nostræ decus, singula eius uerba sin-
gula testimonia putat. Et nũc magna cũ laude publi-
ce exponit pulcherrimũ librũ huius optimi autoris, cui
titulus est, de his qui serò puniuntur à deo. Sed reuer-
tatur eò, unde digressa est oratio. Hondũ legerã dimi-
diatũ librũ, sensi animum meũ paulatĩ emergere ex hac
ægritudine. Hã præclarissimus ille scriptor nullum
genus consolationis reliquit, quò mœstũ ac iacentẽ erigat,
demõstratq; longè utilius esse hominibꝰ mori, q̃ uiuere,
cũ poeticis sententijs et q̃dem grauissimis, tũ rationibꝰ
è media ꝑ philosophia petitis. Igitur coepi primùm
humaniter ferre nostrũ Uerinũ diem obijsse, postea
etiã ei gratulari, nõ dubitãs, q̃n cũ eo optime actum
sit, q̃s sit nobis ereptus hisce calamitosis temporibꝰ.
Vides quantũ hoc libro confirmatus est ãnus meus.
Quapropter conuerti illũ è græco in latinũ, quem ad
te mitto nõ solum ut tuo quoq; medeatur dolori uerũ ét
(es enĩ meorꝫ scriptorꝫ Aristarchus) ut mihi rescribas utrũ
recte conuersi nec ne. Nemo profectò id cõmodiꝰ

facere potest q̄ tu, quippe qui es et Græce et Latine doctissimꝰ. Quicqd tibi uisū fuerit de hac mea traductione ab eo nec latū digitū (quod aiūt) recedendū putabo — Equidem tanti facio iudicium tuū, ut nihil dici possit supra, nullū .n. inueni qui mihi melius suadere posset et uelit, quàm tu, multisq̄ in rebꝰ expertus sum — tuā erga me summā beneuolentiā cum optimo ingenio coniunctā. Sed nihil attinet laudare hic tuos sanctissimos mores, ingeniū propè diuinū, eruditionē singularē. Nō .n. tu indiges alioꝝ præconio, egregiæ uirtutes tuæ tibi æternū decus comparauit. Sed hæc actenꝰ. Sūmꝰ autem amor quo te prosequor, imo incredibilium uirtutū admiratio me longius quàm uolebam protexit. Illud à te peto, ut conferas hanc meā interpretationē cū aliquo antiquo exemplari manu scripto. Nā codices excussi quos ego uideri, uidi autē plurimos, ocs sunt turpissime deprauati, ac mendoꝝ pleniſſimi Accipe igit mi Vincenti suauiss. Lęto āio id munusculū, tanquā monimentū ac pignus amoris erga te mei, et me quod facis, ama.

Plutarchi Chironei cōsolatio ad Apollonium

Sa prid̄ unà tecū dolore affectus sū Apolloni, ac metui misertū est supràq̄ dici possit, audito acerbo et immaturo obitu filij tui, quē ego mirificè amaui habuiq̄ charissimū. Nam is erat adolescentulꝰ incredibili honestate et modestia prędituꝰ, imprimis pius ac castus in colendis immortalibꝰ dijs, atq̄ erga parentes et amicos nihil officij nihil obseruātię prętermittebat. Quo circa męq̄ partes erat simul ac filiꝰ tuus excessit è uita quàm primū adire consolariq̄, ut humaniter ferres hunc casū: sed id tū temporis incōmodū sanè fuisset atq̄ intempestiuū, ut qui à grauissima impuisaq̄ calamitate fractus ésses et aīo et corpore. Ego uero nihil aliud facere potuissem, nisi unà tecū lugere, paribꝰq̄ mœroribꝰ angi. Sicqdem optimi quiq̄ medici, cū aliq̄s laborat repentino impetu pituitę, nō ei statī admouent medicinā: sed exteriꝰ corpus ungentes, sinunt grauem illū humorē per se ultrò concoq̄. Statq̄ postq̄ tempus nō nihil opis attulit calamitati tuę, quo solita sunt oīa matureſcere atq̄ emolliri, et res tuę in ea cōditione sunt, ut egeat ~~opera~~ opera et auxilio amicoꝝ, operę precium duxi mittere

ad te Libellū hūc consolatoriū, q fortasse lenabit dolorē tuū sedabitq; istos Lugubres atq; inanes Luctus. Animo .n. egritudine laboranti sermones magnopere mederi solent modo qs tempestiue demulceat cor. Hā (ut inqt sapientissimꝰ Euripides) alia alij egritudini conuenit medicina. Qui dolore afficit, is indiget suaui ac iucunda amicorꝫ confabulatione q autē uehementer insanit, is acrius corripiendꝰ et castigā dus est. quāqꝫ multę sunt āi perturbationes, tamen dolor est natura oiūm molestissimus. Accepimꝰ .n. pptor dolere stultos effectos esse quā plurimos, atqꝫ incidisse in morbos curatu difficiles: huc accedit quòd nōnulli impatientes doloris mortem sibi consciuerūt. Itaqꝫ quòd doles ac molesteꝫ fers obitū filij tui, initiū huius doloris erit à natura, hac in re nō sumus nostri iuris. Minime .n. assentior ijs, q istā nescio quam indolētiam tam magnopere laudant, quę nec potest esse ulla nec debet. Hā si hęc ita se habent, actū est de iucundissima illa beneuolentia, qua amici inter se amantissime coniungūt, ea tōtū abest ut è medio tollenda sit, ut nihil magis seruari debeat, imo cotidie augeri mutuis officijs. At uero quòd immodice te afflictas, dedisqꝫ totū Lamentis, id eqdem nō dubito, qn sit prꝫter naturā, atqꝫ oriat in nobis è mala falsaqꝫ opinione. Quāobrē id omittendū est tanquā malū et perniciosum, ac frugi uiros minime

Æschilus in Prometheo

4

decens: moderatas autem perturbationes nō reſecamꝰ ad ui-
ui, radicitꝰ extirpamus. Nē egrotus ſim inqt Acade-
micus Crantor, ſed ſi fuerim, ſenſus adſit, ſiue ſecet q̄d
ſiue auellat à corpore. Nā iſtud nihil dolere nō ſine
magna mercede contingit, immanitatis in aīo ſtuporis in
corpore. Ac ut damus in ſapientem cadere aliq̄d pertur-
bationis, ſi afficiat huiusmodi cālamitatibꝰ, ita turpe
eſſe dicimꝰ eū debilitari lachrymis atq̄ aīo frangi. Illud
aſperū eſſet et immane, hoc eneruatū et molle, accōmo
datūq̄ muliebri ingenio. Ille q̄dē uir eſt prudentiſſimꝰ
q̄ continēs ſe intra certos fines quos ipſe ſibi p̄ſcri
pſit, poterit moderate ferre et proſpera et aduerſa huiꝰ
uitę. Illud ſecū q̄sq̄ p̄meditatū habeat, quod ut inre-
pu. habitis comitijs homines ſortiunt magiſtratꝰ, et is
cui ſors obuenerit magiſtratu fungitur, competitores uero
repulſi, debent eq̄uo aīo ferre: ſic nos oportet patere
deo, aduerſū quem nefas eſt uel tantulū reclamare,
q̄ppe qui res humanas ſumma iuſtitia cuiq̄ diſtribuit
Nā qui ſecus faciūt, ij ne fēlicitatem q̄dem ferre poſſꝰ
poſſunt prudenter ac modice. Hūc locū ſpectat egregiū
illud p̄ceptū, neq̄ fēlicitas ſit tam magna, quę te-
extollat magis quàm decet ſapientem uirū, neq̄ à diuer-
ſo ſiqd moleſtię tibi acciderit, ei manus des ac turpi-
ter ſuccumbas: Sed quemadmodū aurū in igne, ſic

sic idem semp tuiq; similis permaneto. Uiri n. prudentes et modesti eodem aīo sunt seqd sibi felicitatis arriserit, et incōmodis calamitatibq; affecti nō recedunt ab honesto Est igitur prudentis uiri, ucl prouidere ne incidat in miserias, ucl si id euitare nō potuit, extenuare eas et quàm minimas facere, ac preparare aīum ita uirilem et generosū, ut qcqd euenerit fortiter tolle tolerare possit Etenī prudentia quatuor modis circa bonū uersat. Primò parat nobis bona, deinde parta tuet, tertiò ea auget, postremo bis ea aptè cōmodeq; utit. Hę sunt ferè regulę prudentię cęterarq; uirtutū, quibus licet nobis uti in utraq; fortuna constituti. Homo est n. semper atq; oī ex parte beatus; ac quod natura homines euitare nō possunt, id eis accidat necesse est. Nam sicut arbores alias fertiles sunt, alias steriles, et animantes modò fecundę, modò infecundę, ac mare nūc placidū et tranquillū, nūc tempestatis plenum, sic per multi et uarij casus in humana uita existentes, mortales sursū ac deorsū uersant, atq; incontrariā sępe fortunā impellunt. Quas qdem calamitates sigs secum reputet paulo diligentiq, nō absurde dicet. Agamemnon nō ge- genuit, Ereus, ut semp bonis cibus abundares, sed oportet re- gaudere et doloribus affici, mortalis n. natus es. Ac uelis nolis

deos immortales

Euripides in Iphigenia.

ut lubet dijs ita erit. Scitū est illud Menandri, si(ĩqt)
'o Trophime qñ mater te peperit, tu solus ex ōibꝰ mortalib⁹
libus natus esses ea conditione, ut qcqd uelles p̃ficeres, et
tibi oia semp ex aĝ animi sententia succederent, idq tibi
pollicitus esset alius deus, Haud immeritò huic succēsere
deberes, q̃ ipse q nō stetisset promissis, quod in hominibꝰ est
saepe facinꝰ indignū, nedū in deo. Sin eadem lege qua
nos, cōmunē hūc aerem spiras, ut tecū utar tragicis
uerbis, diligentius hęc intelligenda atqꝰ cōsideranda sunt
In summa, homo es, quo nullū animans citiꝰ mutatur,
is nūc in cęlū usq attollit, nūc ad infima quęqꝰ loca de=
primit, neq id iniuria. Nā cū sit natura maiorē inmo=
dū imbecillus, maximis p̃ficit rebus. Quo fit ut cū cęci=
derit maximis etiā afficiat incommodis. Tu uero Troph=
me nō p̃didisti ampla ac splendida bona, sed calamitates,
~~sed~~ aut
calamitates, in quas nūc incidisti, sūt modicę et per
exiguę. Sgit post hac ferto eas equo ańo. Quāqꝰ hęc ita
se habent, tamē sunt nōnulli adeo leues et stulti, ut
si his blandiat̃ paulisper fortunā, tribuēs tis uel magna
copiā pecuniaꝝ, uel mediocrē principatū, aut aliquas
ciuiles p̃fecturas, aut aliū honorē et gloriā, tempa=
se nesciunt, sed attollunt supciliū in inferiores, minitat̃
ris, mille eos lacessunt iniurijs. Obliti humanę cōdi=

tionis nō cogitant instabile esse fragilēq; fortunā
cuius mutatio repentina ac uelocissima et altissimos
quosq; de maximo statu facile deturbat, et humillimos
sepe erigit in summū honore. Quapter queren- aliq;
firmitatis in reb⁹ tam mutabilib⁹, extrema dementia est
Cū n. uoluit rota, nūc altera eius curuatura desup appa-
supra
ret, nūc altera. Illa est optima medicina tollendi dolor-
sigs utat mutue rationis, et ea se preparet aduersꝰ oēs
mutationes huius uitę. Oportet n. nō modo scire se esse
natura mortalem, sed ēt sortitū esse mortale uitam, atq;
eas res, quarē mutatio procliuis est à felicitate ad
miserias, et contra facilis à miserijs ad felicitatem. Hā
mortalia sunt corpora hominū, uiuitq; unū diem, mor-
tales fortunę, mortales animi p turbationes, et (ut
breuiter dicam) nihil est in ista uita nō mortale,
quę oēa nemo profectō mortalis potest effugere. Egregie
Pindarus quāuis ingt descendas in profundū obscuri tartari
tn ēt illic manent te grauissima incōmoda atq; necessita-
tes. Quocirca apposite Demetrius phalereus dicente
Euripidē instabilem esse humanā felicitatem, atq; unius
Euripides in phenissis. i. tantū
diei, minimisq; rebꝰ nos labi et errare, ac diem unū res
humanas et tollere insublime, et in ima deprimere, alia
ingt recte q̄dem, sed longe melius si nō diem unū dixisset

dixisset sed punctū temporis. Nā idem usu uenit ~~arboribus~~ et plantis et
hominibꝫ, ~~quorꝫ alij sanguis arboris~~ illę crescūt, ij alij putrescūt exci-
duntq́. Perdarus autē alio in loco, qđ est homo? imo qđ
est nemo? Est n. homo somniū umbrę. Nihil dici potuit
subtilius ac significantiꝰ hac sententia, quā usurpauit sa-
pientissimꝰ poeta, ut ostenderet quales esset humana uita
Ecqđ est celio et quod magis fugiat aciem oculoꝝ, q̄ ūbra?
At huius somniū nē intelligi qdem potest, nedū uerbis exprimi
Hos autores secūs nobilis ille Cranior in primo libro quo cōsolat
Ippocrē de morte filiorꝫ, dicit ad hūc modū. Hęc oēs illa autē
philosophia et dicit, et adeo nos adhortat, cuius et si aliqua
pręcepta et opiniones explodimꝰ, id certe uerissimū, uitam
istam laboris ac molestię esse plenissimā. Nā si res nō
ita se habet, efficit profectò nos causā esse nostri interitꝰ
Quid? quod nihil est incertiꝰ ista fortuna? ea quāuis nos
secuta sit à principio, tn longè abest à nobis: et cum
sit plene insanię neminē nō reddit insanū. Principio
simulac ingredimur in hāc uitā, malū quoddā fatū in ēbꝰ
pmisceꝫ, cuius participes sunt oēs mortales. Deinde oēs his
malis infectos, degenerat à sua nobilitate. Tū subeunt morbi
egritudines atqꝫ infiniti dolores, postremo obrepit fatalis mors
miseris mortalibꝰ. Quorsū hęc? ut sciamꝰ nihil nouū acci-
disse homini, si is afficiat calamitatibꝰ, qn ictus nos oēs

perpessi sumꝰ. Fortuna .n. (ut scite inqt Theophrastꝰ)
cæca est, et nihil planè considerat. Ea in nihil aliud
ita incumbit, atqꝫ ut soliet homines his rebꝰ, quas nō
sine magno labore sibi antea comparauerūt, capiendis
uoluptatem maximā, cū eos q uidebant felices, efficit
miseros atqꝫ calamitosos: breuiter nullū tempus nullū
ordinem seruat. Hęc et alia id genus potuit qsqꝫ secū
facile cogitare, atqꝫ audire antiques et sapientes uiros
Homerus odyss. xviii quoꝝ Homerus est facile princeps, is ita loqꝫ. Nullū
aliud animal interris imbecillius homine, is beneficentia deorū
ornatꝰ et auctus aliqua gloria uel ꝓsperitate, nūqꝫ putat
fore ut patiat aliqd incommodi. Sed cū dij afficiūt eū aliqua
calamitate, cogit eā ferre æquo animo. Ac talis est animus
hominū, qualē cotidie producit pater hominū atqꝫ deoꝝ.
Et alibi facit Glaucū loquentem cū Diomede, his uerbis.
Homerus Iliad. vi Tydide magnanime quid me de meis natalibꝰ interrogas!
effundit humi Homines nascūt ~~eorū proles~~, alia rursꝰ profert sylua uirescens, uerisqꝫ
tempore subcrescūt. Sic mortales alij oriūt, alij occidūt
Quòd autem recte usurpata sit hęc similitudo humanæ
uitæ, manifestū est ex his quę alio in loco idem autor dicit
Quę nos (inqt) dementia cepit ut pugnemus pro miseris
mortalibꝰ, q̄ similes sunt foliis arboꝝ, ij nūc opiparē

f

comedunt ac potentia florent, nūc imbecilli ōibꝫq; uiribꝫ destituti
cremunt. Pausanias rex Lacedemoniū cū sepius sua gesta laudare
iussit Simonidi poetæ ut sibi tradaret aliqd sapientis precepti,
clā illū deridens, sed nō fugit eloganetissimū poetā hōis arrogantia
admonitꝫ cū ut ~~memor esset~~ se esse hominē. Scitū est illud
philippi regis macedonū, is cū audisset uno forte momento tem-
poris tria sibi feliciter successisse, primū suas quadrigas uici-
sse olympicos ludos, alterū, ~~Parmenio~~ ducem sui exercitꝫ collatis
signis superauisse dardanos, tertiū Olimpiadem peperisse sibi
puellū masculū, extensis incaelū manibꝫ, ō fortuna (inquit)
pro tot tantisq; bonis mediocri aliquo malo me affice. Non
nescio uir prudentissimꝫ ingeniū fortunæ magnis faeliciratibus
inuidere. Theramenes qui fuit Atenis unꝫ è triginta tyrā-
nis, collapsa domo in qua cū multis cœnabat, solus seruatꝫ, cū
ab ōibꝫ predicaret felix ac beatꝫ, exclamās uoce magna, ō
fortuna (inqt) cui nā tempori me reseruas? Nō multo post ab
alijs tyrānis acerbissime excruciatꝫ, mortuꝫ est. Homerus
in consolandis miseris ut mea fert opinio oībꝫ prestat. Is
inducit Achillē Loquentem cū priamo, qui uenerat in castra
ad redimendū corpꝫ Hectoris, hæc sunt eius uerba. Sed age sedē
in subsellio, et quāuis simꝫ dolore confecti, tū pellamꝫ nō ad nec
nostro. Nā iste luctꝫ qd affert emolumenti? Sic decreuit dijs,
mortales eradicare uitam miserā ac calamitosā, ipsi uero nullo cāpe-
rent dolore. Duo. n. dolia sūt in limine Iouis, alterū malorꝫ alte-

ꝑ. Parmenio

Homerus Iliad. xxiiij

memor esset

rum bonorꝝ plenũ. Cui tribuit Iuppiter ẽ duobꝰ. dolijs permixtis
is aliâs malis, aliâs afficit bonis. Cui autẽ dat ẽ dolio plenu
malorꝝ, is omniũ est infoelicissimꝰ, et eũ in terris pernitiosa fames
insequit, est ludibrio et dijs et hominibꝰ. Hesiodꝰ qui fuit post
Homerũ eũ tempore, cui opinione gloriæ, so-ꝫ appellat musarũ
discipulũ, refert in quoda uasɔ inclusa fuisse oĩa mala, ac
Pandorã illud aperuisse, terrã et mare impleuisse malis
prodijs Loqt. un hũ modũ. Sed mulier ablato operculo à uasɔ,
Hesiodꝰ pmo. opra ⁊ dies eaꝝ
hoĩes affecit infinitis malis, Spes dũtaxat nõ exiliit foras
sed remansit intꝰ in extrema ora uasis, statim .n. reluctit
eius operculũ. Hĩc hoĩes mille angũt doloribꝰ: Terra .n. et maria
plenissima sunt malorꝝ. Accedit eò quòd morbi cotidiani
altro ira invadũt hoĩes, et eos noctes ac dies Latenter
exedũt planctꝰ conficiunt, qa sic uoluit Iuppiter optimꝰ
Ab his autoribꝰ nõ dissentit comicꝰ ille, qꝫ ẽ ijs q in huiusmodi
calamitatibꝰ se afflictant, hæc dicit. Si Lacrimæ Lachrymæ
nostris mederent doloribꝰ, is q semper in luctu uersat' sepo-
neret dolorem tribuentes elargiretꝰ auru emeremꝰ Lachrymas. Sed hæ-
crede mihi, nullis Lachrymis Leuat' dolor, siue te dedas Lamentis
siue nõ, ille semp eodem pacto se habet. Quid fgit' post hæc
faciendũ? nihil prorsus. Ut .n. arbores pducũt fructꝰ, ita
dolor Lachrymas. Dictys nõ ignobilis autor, cõsolãs iacentem
atqꝫ afflictã Danaen, hæc loqt'. Ergo putas infrnũ tuorꝝ
luctuũ habere rationẽ? ad remissurũ tuũ filiũ si Lachrymis
ac gemitibꝰ contabescas? Tempera te quæso ab istis Lamentis
et considera paulisper aliorꝝ miserias, leuabis (crede mihi)

Sudas narrat hũc fuisse historicũ. Et inter alia inquisij sui monimenta scripsisse bellũ troianũ

magnopere dolorem tuū, si tecū reputes quot mortales in carcere
moerore cōfecti sūt, quot structuri orbati dulcissimis filijs
Tū ueniat tibi in mentem ij, qui florentissimi quōdam
ac maximi Tyranni, nūc sanè ut nihil sunt. Hortat illā
scriptor egregius ut cogitet eos, q uel pari, uel maiori cala
mitate opprimūt, nō nescis fore, ut hac cogitatione
ea ming molestia forat dolorē suū. Appositè hic usurpari
potest pręclarę illud elogiū Socratis, is dicere solebat cōgerēdas
esse otium calamitates in cōmunē acerui, ut singulis æquę
portis diuiderent, ita fore ut plurimi suas calamitates mag
reciperē, qs̄ æquā è cōmuni acerno portionē. Huiusmodi genere
consolationis usus est Antimachus poeta. Nā cū uxor eius Lyda
excessisset è uita, cuius amantissimus erat, scripsit elogiū cui
titulus Lyda, in qua cōmemorās miserias illustriū uirorū, alie
nis calamitatibus sibi nōnihil detraxit doloris. Quāobrē ęsti
cuū est q is qui cōsolat ęgrotum ac moestū, ostendens id quod
ei accidit cōmune esse quāplurimis, et his quę alij passi sūt, mi
norē facit moerētis opinionē, persuadetq eius
casū minorē esse quàm putabat. Hęc sobrijs rectè qdem inuehit
in eos, q opinant mortē esse in malis his uerbis. Quàm
iniustę (inqt) mortales odio prosequūt mortem, quę maxima
est medicina malorū malorū. Huc imitatus est ille q dixit
O mors uenias ad me, quę otium ualetudinū es optimus medi
cus. Hā inferni uere est tranquillus ac securus portus in
terris. Magnū est .n. seqs cōfidenter audeat dicere illud
Euripidis. Quis autē est seruus qui sit securus de morte? Quod

se mihi fert opem inferre, eiusq manes ne tantulū guidē timeo.
Quid enī molestiæ ait sollicitudinis sentit is q mortuus est?
Accedit illud adhoc cū mors ōibus subeunda sit, nō uideo cur ea
aduentante debeamus doloribus angi. Nemo quidē miratur, si
fractū est id quod natura secari potest, si liquefactū est quod potest liquefieri
liquefactū est, si combustū est quod natū est comburi, si
corruptū ē quod est obnoxiū corruptioni. Eqdē homines mors non
dominatur nobis.
terrent mortem? Atq ut docte inqt Heraclitus idem est homo
uiuens et mortuus, is qui uigilauit et qui dormit, iuuenis et
senex. Eadem hæc transierūt, illa sūt, et iterū illa trāsibunt
hæc sūt. Nām ut potest figulus ex eodē luto fingere aliquot,
et confundere ac cōminuere, idq uicissim sæpe facere, ita natura
ex eadē materia peperit maiores nostros, deinde parentes
nostros nos, atq alios posteros gignet reuolutis temporibus. Ac
humana progenies nūq erit stabilis et firma, sed similis ē
fluminī labenti, quippe quod ex cōtrariis suipsius corruptionē
tū Acheron, tū Cocytus uocat ac poetis. primā igitur causa quæ
nobis ostendit iucundissimū lumen solis, ea quoq ad tetrū inferū
nos ducit. Sed haud scio an huius rei sit imago aer hic
q nos ambit, uicissim diem ac noctem faciens, admirabili infallibili ordine
importans nobis mortem et uitam semper ingredias. Quapropter
uita nostra dicit esse fatale debitu, tanq nobis solueda
sit, quod mutuo accepimus à nostris maioribus. Cū uero is q nobis
mutuo dedit illud reposcit, id nō modo sine gemitu, uerū et
qū libentissime debemus reddere. Hāc si uitam fecerimus dabimus

Nemini mirū uideri debet, si uerba hæc Heraclīti subobscura sūt. mirādū potius esset si clara et aperta fuissent. Nā is ē qui græci propter obscuritatem sermonis σκοτεινὸν appellarunt

specimen animi candidi ac syncери. Eqdem arbitror naturā respi-
cere cōfusionē breuitatemqꝫ huiꝰ uitꝫ, incertū fecisse mortali-
bꝰ prefinitū diem mortis. id .n. nobis fuit nobis longe utilꝫ.
Nā si hęc hoc scirēmus, nō nulli antea cōtabuissent moerore
et ante mortem planè fuissent mortui. Cogita obsecro uitā
istam plenissimā esse dolorꝫ, et in ea hoīes quā plurimas
aut haurire calamitatꝫ q Quas qdem si uelim numerare,
uidear nimis inuehi in presentem uitā: sed dicā quę uerissima
sunt, uerbꝰqꝫ opinionē Clarissimorꝫ autorū, q melius sit mori
q̄ uiuere. Stagꝫ Simonides nō inelegās poeta hominē inqt
imbecillū est. ac nullius roboris, cogitationes nō sicut illi
q animi sententia, sępissime relinqt res infectas, breuissi-
mū uitę tempꝰ laborat ut sibi parat labores, cui immine
ineuitabilis atqꝫ acerba mors. Illiꝰ .n. nemo mortaliꝫ ē qui
expers, siue bonus sit, siue malꝰ. Pindarus quiꝫ inqt p uno
inqt bono, diꝰ efficiūt mortales duobꝰ malis. Hęc stulti
modice ferre nō possunt. Pulcherrime Sophocles cur te
inqt afflictas dedisqꝫ gemitibꝰ, si mortuꝰ ē homo mortaliꝫ!
maxime cū te latrant res futurę, fortasse id affert hoīi
Euripides. nōnihil Lucri. Quadrat hic egregie illud Euripidis, eqdem
Alcestide. inquit putō te ignorare cuiꝰ conditionis sunt res humanę
Quisqꝫ .n. id te docuit? sed ne paulisper audito. Moriendū
est oibꝰ mortalibꝰ, nec est qsqꝫ usqꝫ q certo sciat eras se
esse uicturū. Incertus ē .n. exitꝰ fortunę. Quod si huiusmodi
est humana uita, ut iij qꝫ sapientissimi uiri senserūt, nō ne-

scriuntur potiꝰ beati appellandi sūt ijs, q liberati sunt grauissimā istiꝰ
uitæ, qꝫ lugendi existimādiꝰ calamitosi. Quō multi faciūt
indocti quidem, atqꝫ humanarū rerū prorsꝰ ignarij. Socrates
dicere solebat mortem uel similem esse uel altissimo somno, uel
longæ ac diuturnæ peregrinationi, uel cuidā corruptioni et āimi
et corporis. Nihil horū esse in malis, ac singula ita cōprobabat.
primū si mors est qdā somnus, at ijs q dormiunt nullo malo
afficiunt, efficit quis excesserūt è corpore sentire nihil mali.
multò altissimꝰ somnus quàm sit suauissimꝰ nihil attinet
dicere, id n. nemo est q nesciat. Homerꝰ testat de illo, his
uerbis. Somnus pfundus dulcissimꝰ est mortiqꝫ simillimꝰ, et
passim hæc dicit. Ubi (inqt) conuenit somnū fratrē germanū
mortis. Et alibi ait somnū et mortem fratres esse gemellos.
Pulcre ante oculos nobis ponēs eorū similitudinem. Nā gemelli
sunt inter se qꝫ maxime similes. Sterū alio in loco scribit,
mortem esse eneū somnū, docens nos in ea nihil sentire. Nec
indocte uidet mihi dixisse qdā, somnū esse paruū mortis
misterio. Somnus est. n. quędā recordatio mortis. Scite admodū
Diogenes Cynicꝰ consopitꝰ alto somno, agenqꝫ āiō, cū excitasset
illū medicus, et interrogasset nū aliqua molestia esset affectus,
minime uero inqt, nō frater fratrem prǣoccupat, somnꝰ mortē
Sin mors est similis peregrinationi, ne sic qdem ē malū,
atqꝫ haud scio an sit maximū bonū. Nā magna profectò est
beatitudo ac foelicitas, nō esse corporis mancipiū, neqꝫ ius

perturbationib⁹ cōmoueri, à qb⁹ mens lacerata atq; à suo statu
diuulsa mortalib⁹ nugis implet. Mille negotia (inq; Plato)
exhibet nobis corp⁹ propter necessitatem uict⁹. Quid? quòd si
incidam⁹ in aliquos morbos, ij nos impediunt quo min⁹ cōtemple=
mur quale q̄d sit. Stud corp⁹ in causa ē q; nō possum⁹ aīum
abducere à perditis amorib⁹ à libidine, à timore à sexcentis falsis
imaginib⁹, quę sunt nugarū plenissimę. Quo circa nō minus uerè
q; eleganter dicit idem ille clarissim⁹ autor, hoīes ne minimo
q̄dem momento temporis sapere. Nihil n. aliud excitat bella,
seditiones et pugnas, quàm corp⁹, et eius Libidines. Nā hoīes oīa
bella gerūt, quò sibi parent opes; opes autē nō cogimur nobis
parare, nisi causa corporis. Ex quo efficit̄ ut sum⁹ mācipia
corporis, et ab eo occupati nō possum⁹ incūbere in studia sapiētię.
Postremo quod est caput oīum, sicq̄ ocij nacti sum⁹ per ipsū
appellim⁹q; aīum ad inuestigandū aliq̄ scitu dignū, Deum
immortalem, nusq; nō corruit Labit, tumultuat, pturbat, efficit stupi=
dū, ut dū in eo sum⁹ nulla nob⁹ nobis suppeditet facultas
intuendi ueritatem. Sed puto nō absurdè demonstratū esse à
nobis, quod si uolum⁹ aliq̄d manifestius intelligere, è corpore migra
cernere, quocunq; est
aīus oportet à corpore resq; ipse aīo contemplandę emur, tū certè adipi
scemur id quod exoptam⁹ et dicim⁹, nos amare. Quod autē in hac
uita nō efficiamur sapientes, sed postq; hinc migrabim⁹, ratio
ipsa demōstrat. Nā si fieri nō potest ut in hoc corpore
q̄q; certi nō noscam⁹, alterū efficit̄ è duob⁹, uel nos nūq;

comparaturos scientiã, uel postq̃ excesserimꝰ è corpore. Tũ·n· ipse aius separatꝰ à corpore secũ erit, antea id assequi nõ potest. Sinè quo aduiuimꝰ, eo magis acquirimꝰ scientiam, quo minꝰ cõmertij ac societatis habemꝰ cũ corpore, neq̃ illi morigerimꝰ, nisi quãtũ necessitas cogit. Quare danda est opera, ne à natura corporis aliqd cõtagij contrahamꝰ, sed purgemꝰ nos ab eo ac pro uiribꝰ seiungamꝰ, donec ipse dus ex his uinculis nos emittat. Sic puri ac seperati à stultitia corporis ut par ẽ cũ ~~trium~~ huiꝰmodi uiris erimus, nihil adumbrati aut ficti, sed res solidas et expressas, hoc ẽ ueritatẽ p nos ipsos contemplãtes

Nefas·n· est impurũ tangere purũ. Stagꝫ quãuis morari migret in alias õras, tñ mors nõ est in malis: atq̃ haud scio an ponenda sit in maximis bonis, ut pretlare ostendit Plato. Quocirca Socrates diuine admodũ huiusmodi oratione usꝰ ẽ apud iudices. Timere mortem o uiri nihil ~~abit~~ aliud est quàm ~~ẽ~~ ostentare se sapientẽ, cũ sit nulla sapientia' predita? Nã is uidet scire id quod ignorat. Quotus·n· qsq̃ hominũ nouit mortem! ea uero est homini maximũ bonoꝝ omnium, et mortales formidant illã, quasi ex his cõpertũ sit eã esse maximũ malũ. Nõ dissentis ab his is q̃dixit, nemo

z. sigs mẽsit

mouuat mortem, quę nõmodo liberat hoĩes laboribꝰ, sed etiã maximis malis. Fertur adstipulari his et diuinũ numen. Accepimꝰ·n· nõnullos pp pietatem à Dijs hoc munus adeptos ẽ qbꝰ ut alios omittã, ne liber modũ excedat, citabo tãtũ clarissimos quosq̃, et q sunt in ore oĩum. Principio cõmemorabo tibi Cleobin et Bitonẽ adolescentes argiuos. Hã cũ mater

eorꝝ ſacerdos Junonis exiſteret, poſtq̃ tempꝰ aduenit quo illa uehi deberet ad fanũ, et mulꝰ nõ ſibi preſto eſſent q̃ traherẽt currũ horaq̃ urgeret, tũ adoleſcentes ij ſubeuntes currũ matrẽ adduexerũt in fanũ. Dicũt eã lętatã eſſe pietate filiorꝝ, atq̃ orauiſſe ut illis daret à deo id quod optimũ eſſet hoĩnibꝰ. Poſt adoleſcentes ſomno ſe dediſſe, mane inuentos eſſe mortuos, Deũ premiũ ꝓpietate mortẽ illis dediſſe. His ſimilia de Agamede et Trophonio narrat Pindarꝰ. Qui cũ Apollinii Delphi templũ exędificauiſſẽt, petierũt à deo mercedem nõ paruã ędem laboris et operis ſuis ſui, ſed quod optimũ homini. Quibꝰ ꝓpter Apollo ſe id daturũ promiſit, poſt eius diei diem ſextũ. Interim iuſſit eos epulari, ſeptima nocte poſtq̃ cubitũ ierũt mortui reperti ſunt. Dicit ipſe quoq̃ Pindarꝰ, mandauiſſe his qui miſſi fuerant à Beotijs ad Templũ Apollinis, ut interrogarẽt qd eſſet utilꝰ hominibꝰ, cui reſpondit Vates id eũ minime latere ſi is, autor erat eorꝝ, quę ſcripta ſunt de Trophonio et Agamede. Sin uellet huiꝰ rei facere periculũ, nõ multo poſt fore, ut id compertũ haberet. His auditis Pindarꝰ, cępit cogitare mortem ſibi imminere, nõ multo poſt exceſſit è uita. Eundẽ exitũ uitę aiunt accidiſſe Euthynoo ſtalo. Is filius fuit Eliſij Terinę urbis ciuis imprimis clari, uirtute, opibꝰ et gloria, obijtq̃ repente incognita cauſa eius ualetudinis. Itaq̃ cępit Eliſius ſuſpicari (quod fortaſſe et alij fecerũt) ne hauſto ueneno mortuꝰ eſſet. Hũc. n. habebat unicũ hęredem ſuarꝝ opũ bonorꝝq̃ fortunę, quę pmulta et ampla erant. Cui igit perderet animi: qui huius rei pĩculum faceret hęſitaret q id pĩclitaret, uenit in quendã locũ ubi

euocant manes, postq̃ ut moris ē obdormiuit uidit eiusmodi
uisū Uidebat̃ sibi uidere patrē suū, quem simul ac aspexit
adeū cucurrit, obsecrans eū etiā atq̃ etiā, ut indicaret sibi,
bene an male ageret cū ānō filij sui, et quę fuisset tā repen-
tinę mortis causa. Tū ille ad hoc inqt uenio ut id tibi
dicam, sed accipe ab hoc quę ad te fero: ex his n. cogno-
sces ōia, p qbꝫ mœrore contabescis Is autē quem digito
~~demo~~ demonstrabat erat adolescens, q ipsū cōsequebat̃, similis
filio suo cū elegantia multꝫ, tū ętate. Interrogat igit̃
Elisius, qs nā sit. Cui ille, genioꝫ (inqt) sum filij tui, et sic
dicens dat illi epistoliū, Pater ubi ipsū apuit, Legit in eo
tris eiusmodi uersiculos

Ingraris hōtes inuita mētibꝫ errat
Eutynous potit̃ fatoꝫ mutare leto
Sic fuit utiliꝫ finiri ipsiqꝫ tibiqꝫ.

Nō ego hos uersiculos conuerti sed Cicero p̃li 7use. qs n. fidelij aut elegantij eos conuertere potuisset, q̃ autor ille ~~dissertiss~~.

Narrauim tibi id genus exempla, mandata litteris à prisc̃is
uiris et q̃dem doctissimis. Sed accedam ad tertiū argumentū
Socratis, id eiusmodi erat. Fac mortem ~~dest~~ destruere fiditꝫ
et aīam et corpus, neqꝫ sic est malū. Hāc ea adimens nobis
sensū, p̃fecto nos liberat ōi dolore ac sollicitudine. Cū n. nulli
sumꝰ, nemini dubiū, q̃n ut nihil boni, ita nihil mali sentiamꝰ
Hāc is q̃ est, bono uel malo affici potest, q uero nullꝰ est,
neutrū sentit. Quocirca ij q migrauerūt ē corpore pares sunt
in eadem cōditione naturę, in qua fuerūt anteqũ nascerent
in nulla ōino. Sgit̃ quēadmodū ante ortū neqꝫ foelices neqꝫ
miseri eramꝰ, sic post mortē futuri sumꝰ. Ac sicut ea quę

ante nos fuerūt, nihil ad nos spectarūt, cōsimili modo quę post
nos, nihil ad nos pertinebūt. Mortuj n. nullo dolore tangit.
Euripides in Troadib? Eqdem idem dixerim nūqꝫ fuisse, et mortuū esse, Nā ęqdem
sumus ante ortū. Sed ecqd putas differre aliquem ne nō esse
natū ~~ac~~ an natū interisse? Nisi fortasse arbitrare domū ac uestem
postꝫ consumpta sunt, nō idē esse atqꝫ fuerūt anteꝫ eas nobis
parauimus. Quod si domꝰ fundit? diruta, et uestis prsus ~~consumpta~~
consumpta nihil sunt in rerꝫ natura, constat nihil interesse
inter hoīes postꝫ mortui sunt, et prius qꝫ nascerent, eos uidli=
nullos cet ~~nihil~~ esse oīo. Est autē nō minus uerū quàm Lapidū
illud Arcesilai, hęc (inqt) mors quę dicit malū, solū alios
quę putaneur mala, cū aduenerit neminē unqꝫ dolore affecit,
sed dū abest et expectat, nos pturbat et angit. Multi. n.
dū uolūt mortē effugere, putantes eas eam esse in maximis
mors malis, fracti āio in eā incidūt. Eleganter igit Epi=
charmꝰ, quę (inqt) cōiuncta fuerant diuisa sunt, et reuersa
sunt illuc unde uenerāt, corpa in terrā, spiritꝰ in cęlū nihil
horū asperū aut graue. Crssonteꝰ apud Euripidē de Hercu=
le ita loqt. si (inqt) habitat apud inferos manes, inter eos
q nihil sunt, certe nihil sentiet. Hęc sententia dici potest
in filiū tuū, mutatis ultimis uerbis. Si is habitat apud
inferos manes inter eos q nihil sunt, certe nihil incōmodi
patiet. Non ex fugiūt generosa illa uerba Laconū. Nūc
nos floremꝰ, antea floruerūt alij, statim alij florebūt,
quoꝝ progenie nō sumꝰ uisuri. Et retrorsꝰ. Si uero mortui
sunt, nec mortem nec uitā ~~transfugerūt~~ in bonis, sed uernꝫ
Diceneꝰ Euripidesin supplicib? ~~bene~~ hęc bene atqꝫ honeste transegisse. Euripides recte

laborant di qdem inuehit in eos, q nihil nō faciunt, quo lōgiꝰ uiuant
unus mis egrota opiparis cibis ac potibꝰ, aliisqꝫ illecebris inglunosi, inuertentes
nomiꝫ, odio fistulā gutturiꝰ, ne moriant, quos oportebat mortem è medio
ingt sroseguor tollere, q cuiqꝫ abesse ab iumonibꝰ, ppe q uiuentes in terris
eos,
nihil qſunt hominibꝰ. Quid? nōne Meropes uetus urbis illiꝰ
uirilibꝰ, mouet tratra, hec dicens? Orbata sēt duleissimis
filiis, nō ego sola id ppessa su, uidua qdem su effecta, sed mil-
mille alie in ista uita exanclarūt casdem calamitates.
Apte hic quadrāt grauissima illa uerba. Ubi n. augustissi-
ma illa imperia? Ubi nā gentiū ditissimꝰ Croesꝰ, magnusqꝫ
Lydię? Ubi Xerxes, q graue sed collū cōiunxit Hellesponti?
Intelligit magnū illū pontū, sub quē Xerxes cū incredibili exercitu Hellespontū trās misit
ōes ad Tartarū descenderūt, domusqꝫ oblionis, opibꝰ simul
cū corporibꝰ consumptis. Sed Hercule, complures dedūt se ludibꝰ
ac lamentis ob immaturā mortem filiorꝰ, hos quoqꝫ facile
consolari possumꝰ, quod genus consolationis ne uulgaris qdem
poetas fugit. Nam uide quęso qd de hac re Logt nescio qs
comicꝰ, ad quēdā q ob immaturū obitū filij in modico dolore
cōficiebat. Si inqt comptū habuissēs, fore ut filiꝰ tuus in
ista uita è qua excessit, nihil incōmodi pateret, sed ſ
semper felix esset ac fortunatꝰ, nō dubitaui, qn mors
acerba et intempestiua fuisset. Sin uita ista plena est
calamitatū, quas qdem nemo potest effugere, fortasse
melius actū è cū illo, qua certū (cū autē incertum sit
utrū conduxerit illi migrare è corpore, et an liberatꝰ
sit grauioribꝰ malis, nemo, id equiori ānio ſt ferendū
qꝫ se is amisisset sua, quę ipse consecuturū fuisse
putauimꝰ. Nō male (ut opinor) ille apud poetā Amphiaraū
consolat matrem Arsinoen, ea afflictabat sese quo-

q̄ filius suus admodū infantulꝰ ante-tempꝰ obiisset. Hęc sūt
eius uerba. Nemo mortalis ē q̄ nō hauriat infinitos labores.
Alij effert filios, alij filijs auget̄: Morsq̄ oēs ē prefinitꝰ
, q̄ genus humanū frustra dolore afficiant, reddenda est
terra terrę. Tā uita necesse est metat̄ ut fruges, et tūc
nasci illū et mori. Eqdem nō uideo cur hęc lugere debeamus
quę lege nature oībꝰ subeunda sunt. Caue-n. puta
grauē aut molestū id, quod necesse ē pati mortales. Ad
summā q̄sq̄ cogitare debet, et in se et in alijs diligentiꝰ
aduertere, uitā quā maxime longā nō esse optimā
sed honestissimā et cū uirtute altā. Neq̄ -n. laudat⁹ q̄
plurimū temporis cecinit fidibꝰ, neq̄ q̄ diu declamitauit, aut
gubernauit nauē, sed q̄ hęc bene pegit. Nā bonū nō est pro-
pendū in longitudine temporis, sed in uirtute et in cōmodo
atq̄ opportuno p̄ tempore. Id q̄dem beatū dijsq̄ p̄gratū esse solet.
Quocirca poete tradiderūt nobis, clarissimos illos heroas, qui
cęteris mortalibꝰ p̄stiterūt ortiq̄ ex dijs, ante senectutē mortu-
os esse. Neq̄ -n. is quē Iuppiter et Apollo magis amabāt, q̄m
suā cor pueuit ad limen senectutis. Nā uidemus ubiq̄ opportunita-
tem temporis longę senectuti p̄ferri. Nāq̄ optime arboris
sępissime breui tempore proferūt fructus. Idem facit auārus
auāntio, ea parua tempora uitę nostrę maximē utilitatem
afferūt. Ac meo q̄dem iudicio nihil interest inter multū et
paruū, si hęc cū infinita ęternitate cōferamus, mille-n. et
sexcentos milia annos (ut inquit Simonides) fuit punctū quoddā
nō finitū, imo particula quędā puncti, et illa q̄dem breuissima
ssima. Accipimus autē apud ponticas bestiolas quasdā nasci, quę
unū diem uiuunt. Hę mane nascūt, meridie sunt in flore

Homerus in
odyss. xy

ratis, cū sol. uergit ad occasū senescūt, senioq; uirtū. Fac eas
prędictas ossa ratione et aēo humano, uidebis nihil minꝰ accidisse
illis, quàm nobis. Q. si contingat eas mori ante meridiem; ad hanc
Luctꝰ et ad lachrymas suos cōmouebit. Sin totū diem uiuūt, ab
oībꝰ sane appellant bur
^
beate. Maiorem uitę Laudi dat, nō longitudo
temporis. Nemo autem dubitet, qn plerisq; sint stultitię acherun
Lenitatis eiusmodi uoces. Sed iuuenem tam cito è medio sublatū
nō oportuit. Bellarē istę ineptię, qd in hac Lenitate Lenio dici
potuit? Multa autem alio qnq; qs dicere posset, hęc nō oportuit
fieri, facta sunt, et fiunt etiam nū, et qs stultissime fiunt. Hō.
Legem Laturi ingredimur in hāc uitā, sed obtemperaturi eā
legibꝰ fati ac prouidentię, tū ijs quę nobis præcipiunt a dijs, qui
eā sapientissime moderant et regunt. Ad hęc, ij qui Lugent mor-
tuos, Lugent ne pp seipsos, an pp eos q migrauerūt è corpore?
Si igit pp seipsos id faciunt qp priuati sint uel uoluptate quam
capiebant ex ijs q mortui sunt, uel aliquer utilitate, uel qꝰ sperabāt
eos suam senectutem sustentaturos, prętestꝰ hic mœroris nascit ex
cęco amore sui ipsiꝰ. Sin pp mortuos se dolūt Lauentis, liberabūt
hoc dolore postq̄ certò sciuerint eis accidisse nihil mali. Si fidē
habent elogio illi antiquo imprimis sapienti, quo admonemur ut bona
augeamꝰ, et faciamus quā maxima, mala extenuemus imminuamꝰq.
Quòd si Luctꝰ est in bonis, plurimū temporis et quammaxime
Lugendū est. Sin autem fatemur hūc esse in malis, sicut res ita
se habet, debemꝰ ipsū extenuare et quàm minimū facere. nec pr̄sentibꝰ

e medio tollere. Quod uero id facillimū sit manifestū ex hac fabula
cōsolatoria. Aiūt. n. philosophū quendam antiquū nō ignobilem uemi=
sse ad Arsinoem reginā, ea mortuū filiū uehementer lugebat, et
ut ipsam consolaret usū fuisse hoc nō illepido cōmento. Quando (inq;)
Iuppiter dijs distribuit honores, forte tū temporis nō adfui luctꝰ
sed uenit post, cū iā oēs cuiqꝫ distriburi fuissent. Itaqꝫ cū Iuppiter
uellet etiā ipsū donare aliquo honore, sed penderet animi, quippe qui
largitꝰ esset alijs oēs honoris, tandem cū nihil aliud haberet, affecit
eū honore isto, qui mortuis exhibet, lachrymis scilicet ac doloribus.
Quocirca ut alij dij eos amant, à qbꝫ honorat, ita sanè etiā luctꝰ
facit. Si. n. ipsū dedecore afficeris, crede mihi mulier post hac ad te
nō audebit accedere. Si uero abte fuerit honoratꝰ officioſe, ob exhi=
bitos sibi honoris lachrymas et lamenta, summo amore te prosequet, ac
semp eo magis in luctu et squalore uersaberis, quo in ijstū tua erit
obseruantia maior. Dici non potest quanta hac fabella adducta sit
fœmina, ut luctꝰ ac lamenta deponeret, in summa dicendum
est ei q iacet in lachrymis ac mœrore, utrū desines tandem te
afflictare. an quoadijxeris eliges dolore cōtabescere. Hā si mauis
semper cōfici grauissimo hoc mœrore, debilitatꝰ atq; ac fractꝰ hīc nihil
aliud cōsequeris, preterquam meras calamitates, infœlicitatesqꝫ acerbi=
simas. Sin aliquando dolori deponis, cur autem nō debes deponere.
et ipse hac miseria liberabis. Quibꝫ. n. rationibꝫ processu temporis eam
oneraſti eras ex hac calamitate, eas nūc paulo diligentiꝰ aduerteris
dispelle quæso hanc mœroris caliginem, quæ mentitur tam obscuras
tenebras obfudit. Sigdem in medendis morbis corporis, illud qdē nemo

dium est optimū, quòd ē celerimū. ſtoꝫ quod daturꝰ eras tempori da hoc rationi, da ſapientię tuę, teꝫ ꝯsime his malis. Sed nō putabam (inqꝫ) neꝫ expectabam, fore ut hęc mihi acciderēt. Atqui expectare te hęc oportebat, ac prędmeditata habere incerta et imbecillā esse conditionem humanę naturę. Quòd ſi hęc longe ante vidiſſes, nūc inermis et imparatꝰ, tanꝫ ab hoſtibꝰ te inuadentibꝰ nō fuiſſes captus. Nā apud Euripidem Teſeus rectę quidem ſe prępărat aduerſus huiusmòdi calamitates, hęc ſunt eius uerba. Ego uero q hęc didiciſſem a ſapienti uiro, ſolicitudines futuraſqꝫ miſerias mecū cōmentabar. Hūc proponebam mihi ante oculos maeſtā fugā exilij nūc acerbā mortē, aut ſenij medicabar aliqd magni mali. Ut ſiqd harū calamitatū mihi accidiſſet, ne me nouū atqꝫ impędmeditatū acerbiꝰ cruciaret. Sunt autem nōnulli adeo ~~mortes~~ molles et ignaui, ut nūl nullū honeſtū et utile conſilium utiles admittere ſed conuerſi ad extremas miſerias, inepte puniūt corpꝰ, quod nihil tale cōmeruit. Et id quod minime ferrent (ut inqt Plautus) cogūt dolere. Igit pulcherrime admonet Plato, ut geti ſimꝰ in huiusmodi calamitatibꝰ: [tanquam bonum et malum nobis minime compertum sit, ac nihil] igit quòd incertū ſit utrū iſtę bonę ſint an malę [prosit malum ferre moleste]
Hūc accedit, quòd nihil pdeſt eas moleſte ferre, ſeꝫ īmodice afflęctare. Nihil n magis impedit cōſiliū, quàm animi dolor. Ad hęc idem clariſſimꝰ autor aiebat humanā uitā eſſe quaſi quendā ludū teſſerę, cuius in quo ſi illud qd maxime est opus iactu nō cadit id ratione et arte corrigendū est. Itaqꝫ ſi paruo aliquo incōmodo afficimur, & turpe est nos plorare atqꝫ ululare, ut faciūt pueri

ad lenitèr uerberati. Sed assuefacere debemus autem ut omnissa Lugubri
lamentatione, sanem id quod erat egrotú, quod ceciderat origam.
Accepim eũ q Legem condidit Lycijs uixisse iussisse suis ciuib, ut
qñ uellent Lugere, induti uestib mulibri id facerent. Significare
uoluit his uerbis, Luctũ affectionẽ esse mulibrẽ, id nõ decere
frugi uiros, ingenuisq artib dditos. Nã Lugere uere mulibris
animi est et qdem imbecilli ẽt ignaui. Mulieris n. pponsioris
sunt ad Luctũ, quàm uiri. Atq inter ipsos uiros barbari effemi-
natiores sunt, quàm greci, et flagitiosi quàm optimi q̃q. Quid
quòd celtæ et Galatæ barræ eũm generosissimi, et ões qui
natura sunt nõ paulq fortiori, ne ingenisciũt qdem. Sed Ægyptij
syri, Lydi, et qui sunt his finitimi nõ uacant crimine molli
ciei. Nã tradunt scriptores nõnullos ex his se se abdentes in
quasdã foueas, inibi manere complures dies, ne Lumen qdẽ
solis uolentes aspicere, quòd is q mortuus est eo primùm sit.
Quocirca Jon poeta tragicus nõ nescio stultitiæ istoc, in una
ex suis tragedijs induxit quãdã mulierem sic dicentẽ. Dicede. Exit
à nobis nutrix, nostroꝝ filioꝝ, relictis mœstis ac Lugentib foueis
Quidam autem barbari partes abscidunt à corpore, nares et
aures, ac ubiquũ corpꝰ flagris cedunt, scilicet putantes mortuis
rem pergratam facere. Ij sic facientes tota uia ab errãt à
medicori illa perturbatione, quãm dicimus nõ esse præter nam
naturã. Sed Herculo sunt q putãt non ões mortuos esse
Lugendos, sed eos tantũ q acerbã atq immaturã morte obrut.

quòd ij nō sint adepti ea quę in ista uita uulgo existimant bona: uelut nuptias, eruditionē, p̄fectā ętatem rem publicam, et alios magistratus. Hęc n. ipsa quę maxime dolore afficiūt eos, q̄ ob immaturā mortem suorū se miseros et infelices appellant, quòd intempestiue sint spoliati his, quę sperare potuissent. Isti p̄fecto ignorant, quòd quātū ad naturā humanā attinet, nihil refert, utrū qs iuuenis, an exacta ętate moriat. Nā quēadmodū si imminuti ab obs necessarios et ex quorum ineuitabilis, ut q̄sq; in suā patriam proficisceret, alij paulo ante incipiūt iter facere, alij subsequunt, ies tamē nō ideō loci perueniūt. Sic ambulantibus mortalibus ad fatale mortis decretū, nō melius agit cū ijs q̄ tardius, quàm cū ijs q̄ citius eō aduenient. Quòd si acerba mors est malū, nulli dubiū quin acerbior sit mors puerorū atq; infantū, et acerbissima eorū qui nuper sunt orti. Atq; hos mortem p̄facile et eque ac feminę mortem uero eos qui iam ętate quicti sunt molestissime tolerā-mus, dedimus q̄ nos totos luctibus. Sed nobis accidit quòd reliqui inani ac falsa spe, putamus eos q̄ ad ętatis sunt, firmā hic et stabilē habere mansionem. Sā uero si humana uita non excederet tempus uiginti annorū, cū q̄ mortuus esset anno ętatis suę quo-decimo, nō arbitraremur post hac intempestiue e uita migrā-sed satis diuq; uixisse
sse habere plusq̄ partem ętatis. Porro nobis ab medis ab breuitā appellatis cū q̄ explesset lustrum uiginti annorū, uel propius abesset ab hoc numero, ut q̄ peruenisset ad terminū uitę longę felicissimū, ac perfectissimū. Sin autē tempus humanę

uitæ esset ducenos annos, profecto existimarem intempestiuã mortem obijsse, eũ qui peruenisset ad centesimum ætatis annum, atq; ad
uita
Lachrymarum ac Lamentorum conterremur. Constat igitur nos facile posse consolari eos, qui nimis se adf-afflictant pp mortẽ suorũ (ut ipse uocauit) acerbam atq; intempestiuã, tũ ex his, tum ex illis quæ supiꝰ dicta sunt à nobis nobis. Certe ni minus Lachrymauit Troilus, quàm ipse Priamus. Qui si mortuus esset in suo illo florentissimo regno, et in tanta prosperitate fortunæ nõ cõ Luxisset amissã, nẽ tot calamitatis hausisset. Eas deplorat apud Homerũ, ubi filiũ suum alloquens, obsecrat eũ ut
Homer. Ilia. xxi
detineret pugnare cũ Achille. Age mi fili (inquit) ingredere mœnia urbis, ut serues troianos, et troianas, neq; magna gloria afficias Pelidem, primarijq; charissima, magnũ desiderium tui nobis relinquas. Oro etiã atq; etiã ut te misereat huius miserrimi et infelicissimi patris, et adhuc nẽ insipientis, quẽ Iuppiter in limine senectutis grauissimo fato interficiet. Sed ut prius multa mala uidebit filios occisos, filias in captiuitatem abductas, direptos talamos, infantes filios in terrã illisos ingrauissima pugna. Post
trahent in limine porta
ea seui canes me extra primas portas trahent, postq; acuto ferro ab aliquo confossi, uel sagitta transfixus, mortem oppetiero. Sed cũ ea canes fœde deturpauerint canũ caput canas barbam interfecti senis, hæc
o id certe miserrimũ est mortalibus ægris:
sane mihi misero miserrimũ erit. Ita hæc multa locutus est senex, et trahens canos capillos è capite euellebat, neq; Hectori id persuasit. Quocirca cũ tot tantaq; exempla tibi ob oculos posuerim, quæ nõ parũ ualent ad Lenandũ dolorem, cogita tecũ mortem compluris Liberare ma-

gnis et molestis calamitatib⁹, quas si uixissent oīo fuissent exp⁹ti
Eas prudens scienſq⁹ omitto, ne longior sim, putans satis ſiſſe
ea que diximꝰ, ad comprobandū quòd nōſ debramus extra nāturam
ac modum
tatem nature effoeminatis Lachrymis, molliſſimiſq⁹ Luctib⁹ cōtabe-
scere. Leuat n. magnopere grauiſſimos caſus fortune ut ait
Crantor, ſiq⁹ nō ſuo uitio in calamitates incidat, ego uero id dyc-
rim remediū doloris maximū. Ceterū amamꝰ cū q̄ uita migrauit
nō ſi nos ipſos mœrore cōficiamꝰ, ſed ſi inuidꝰ dilectū. Iuuamus
autem mortuos, cū per bonā memoriā eos honoramus. Nullus n.
uir bonus dignus eſt lamentis, ſed Laudib⁹ et p̄conijs, nō lu-
ctib⁹, ſed celebri memoria, nō mœſtis Lachrymis, ſed ciuilibus
honoribus
p̄mijs primitijs. Siqdem is qui mortuus ē uiuit quandā uitā
noſtra iſta Longe diuiniorem, q̄ppe qui liberatus ſit cū grauiſſi-
ma ſeruitute iſtiꝰ corporis, tū moleſtiſſimis curis ac miſerijs quas
oēs hoīes neceſſe eſt pati, donec explerint ſtatutū terminū uitę
cuiꝰ uſurā nobis natura dedit nō ut ſemp̄ uiuerem⁹, ſed cuiꝰ
p̄finiuit ſuū diem iuſta Legem fati. Quapp oportet ſapientes
uiros ob mortem ſuoꝝ nō excedere naturalem et moderatū animi
dolorem, neq⁹ ſe totos dedere effoeminatis ac barbaris Luctib⁹,
neq⁹ expectare id quod nōnullis contingit, qui antaq⁹ depo-
ſuiſſent Luctus dolore cōfecti exceſſerūt è uita, et inter
amariſſimas Lachrymas miſerrime humati ſunt unà cū
ipſis ad funus eorūdē miſerijs et calamitatib⁹, quę q̄p animi
animi mollitie et intemperatia eos interfecerunt. Ideirco nō

immerito his dici potest illud homericū. ſſlis autē lugentibꝫ aduenit nigra nox. Quamobrem ſæpe ipſis dicendū est, q̄d igit? nūqꝫ ceſſabimꝫ maerore contabeſcere? aut quo ad uixerimꝫ ſine intermiſſione in miſerijs et ſqualore manebimꝫ? Nā putare luctū nullū finem habere, extremę dementię est. Aq̄ uidimꝫ nonnullos grauiſſimo dolore excruciatos, multis ex luctibꝫ periẽtes, longinquato temporis ad iucūdiſſimū ſtatū animi ſæpe reuerti. Et in quorꝫ memoria ſe uehementer affligebant, lugẽtes ac putientes pectus, ſplendide et opipare epulat, accerſitisqꝫ cantoribꝫ et alijs id genꝫ oblectamentis, genio indulgent. Est igit hominis admodū inſani, putare luctū nullā Legem aut terminū habiturū. Sed ſi cogitent luctū ceſſatū iri poſtea quàm luxerint, cogitent etiā diem nonihil leniſſe dolore. Nā quod factū est nec dij q̄dem poſſunt reddere infectū. Itaqꝫ quod nūc accidit pręter ſpem noſtram atqꝫ opinionē, oſtendit re ipſa id ſolutū accidere quàm plurimis. Quid igit? An nos ratione id diſcere nō poſſumꝫ, neqꝫ cogitare? Plenę terrā ac mare plenissima eſſe malorꝫ, neqꝫ aerem his uacare, mortalesqꝫ affici grauiſſimis incōmodis. A multis et q̄dem ſapiẽtiſſimis uiris (ut inqt Crantor) nō nūc ſed iā pridem, deploratę ſunt res humanę, q̄ putarūt uitā eſſe ſupplicium ac punitionem, et principiū ortꝫ hominis calamitatem maximā. Ariſtoteles ait et ſilenū captū id Midę manifeſtis demonſtrauiſſe. Sed pręſtat adponere hic uerba ipſis clariſſimi philoſophi; is autem in Libro cui titulꝫ est Eudemꝫ uel de āia, hęc inquit

ubi aliquid factum fuerit, fore ut finiat luctus

Quapp optime et foelicissime oūm arbitramur mortuos agere
cum cū beatis ac foelicib, nefasq esse mentiri aduersū ipsos,
aut eos uel paruis conuitijs incessere, appe qui putamus eos
uiuere uitam, ista nostra longe prestantiorem. Ac hē legis
apud nos adeo prisce sunt et antiq ut nemo sane sciat neq
qn fuerint condite, neq qui primq eas cōdidit, sed infinitis
temporibq sancite sunt nullū finem habiturę. Ad hęc nō re-
fugit illud quod ē in ore oūm, atq ab hinc tot annos
antiqtq circūfert diuulgatū. Quidnā hoc inqt? Tu ille nō
nasci esse optimū, ac mori melius, quàm uiuere, id q ito
se habere diuinū numen multis affirmauit. Fert in di-
Silero eiusmodi fabula. Mida rex cū interuenādi copisset ille
interrogauit eū qd esset optimū hominī atq imprimis expetendū
expetendū. Is primo nihil uelle loqui, sed secretū illud silentio
occultare. Tandē maxima cū difficultate uix adductq est, ut regi aliqd
responderet, coactq q in hūc modū locutq est. Mortales, perpeti
laborioso genio, et egregie ad miserias nati, quoq uita unius est
diei, cur me cogitis ea uobis dicere, que prestabat uos ignorare?
Nā q nesciq & suaq calamitatū, is uiuit sine dolore. Homini
autem oīo optimū est nō nasci, neq participem esse nobilissimę
~~creaturę~~ nature. Siqdem nō nasci oībq longe optimū ē ne-
xiimū autē quàm primū mori. Quocirca his uerbis Lucę
clarius demonstrauit, melq actū esse cū his qui mortui sunt
quàm cū his q uiuunt. Eqdem possem in medium adducere mille
alia id genus exempla, que de rem nostrā facerent. Sed ea

scens omitto ne longior sim. Nō suntigit lugendi ij qui moriūt
iuuenes, quasi spoliati sint illis bonis, quę uulgus hoīes putat
eos adepturos fuisse, si diu uixissent. Incertū est. n. (ut sępe
dixim) utrū bonis spoliati sint, an malis. Nā longe plura sūt
mala quàm bona. Ac bona ęgre et nō sine magno sudore
compárantur. ad mala dici nō potest quātū proclinus sumus.
Hęc. n. aiūt rotunda esse ac ~~lubrica~~ lubrica, sibiq; cohærere
et eòdem reuolui multis de causis. At bona nō sunt inter se
coniuncta, imo diuisa alterū ab altero, ea ne ipso qdem fine
uitę facile congregant. Sed nos quàm sępissime ne dicā semp
fallimur, atq; obliuiscimur hanc rerū. Nā (ut inqt Euripides)
qdam mortales nō modo nō possident ę prias opes, uerū etiā ne hilū humanę
rerū. Iccirco in oīb; dicendū est, cūrā gerimus eorū, quę
à dīs accipimus, cū autem ipsi uoluerint, ea rursus auferent à nobis.
Ex quo efficit ut nō debeamus moleste ferre, si repetunt quę
ad breuissimū tempus nobis cōmodarūt. Neq; n. argentarij (ut
sępe dixim) si quis ab eis depositā repetierit indignant ea
reddere, modo sint candidi et sinceri. Nā posse merito qs
dicere his, q depositā nō facile reddūt. heus tu oblitus mihi
uideris te hęc accepisse ea conditione, ut aliqn redderes. Id
cotidie accidit oīb; mortalib;. Habemus. n. usurā istius uitę
tanq; depositū quoddā à dīs, quod necesse est reddamus, nullo
nobis prestituta die. quemadmodū neq; argentarij cōpertū habēt
qn reddituri sunt deposita, sed incertū est qn depositor ea repeti-
turus est. Itaq; si qs conquirit uel quòd ipse moriturus est, uel
quòd filij sunt morbi, nō ne aperte oblitus ē se esse hęrem,

mortalesq3 filios genuisse? Est n. hominis et indocti et insani, ignorare hominē esse aīal mortale, et natū ea lege naturę ut sibi moriendū sit. Si igit Hiobe (ut est in fabulis) secū cogitauisset, fore ut aliqn florentissimo illo statu cauens carebit, orbaret suauissimis filijs, ęqa è uita migraret, nō tam grauiter se afflictasset, ut magnitudine calamitatis fracto mori desideraret, et implorasset Deos ut interitu acerbissimo uitam finiret. Duo sunt dōctrina precepta, imprimis necessaria ad instituendā uitā noscę teipsū, et ne qd nimis. Reliqua n. oīa ex his pendent. Hęc autē adeo inter se coniuncta sunt et cōsona, ut alterū facilē explicet ex altero. Nā in illo noscę teipsū continet, ne qd nimis, et in hoc, noscę teipsū. Quare fon de his sic ait. Noscę teipsū, pauca quidem uerba sunt, sed opus et labor dijs boni quātq, Iuppiter solus ex dijs id comptū habet. Pindarus autē sapientes (inqt) uiri illud neqd nimis, nimis laudauerūt. Quocirca qs memoria tenuerit hęc oracula Apollinis, facile se accōmodabit ad oīa huius uitę, eaq3 modice et temperate feret. Considerabit n. et suā naturam, et quòd in his quę sibi accidūt nō debet aut supra modū insolescere aut āio concidere qs luctibus ac lamentis dedere. Id quòd nos facimus ob animi mollitiem, et instituū nobis mortis timore ut omittā quòd ignoramus hęc solito in hac uita cuiq3 accidere ex necessitate fati. Pythagorei putarūt hortati sunt hōes ad formidas eq3 aīo miserias, his uerbis. Mortales afficiunt innumeris calamitatibus à fortuna, quas si tibi exigua pars acciderit, ea libenter accipito, neq3 id molestę feras indignerisq3-

Æschylꝰ quoꝙ tragicus ita inqt. In calamitatibꝫ nō succenſeri-
dijs, et uiri et ſapientis et fortis. Nō diſſentit abhoc Euripides.
qui n. (inqt) cedit neceſſitati, is meo iudicio et ſapiēs ē et rerꝫ
diuinarꝫ nō ignarꝫ. et alio in loco. qui fert miſerias ęquo aīo,
is mihi modeſtus uidet et optimꝫ. Sunt autem nōnulli usqꝫ
adeo moroſi, ut de oīb⁹ conquerant, et oīa quę preter ſpem
ſibi accidunt, ex fraude fortunę et demonū naſci putent.
quocirca in oīb⁹ ingemiſcunt et lugent, ſuūqꝫ expoſtulant
infortuniū. quib⁹ oportune qꝫ dicere poſſet, deus ne tantulū
qdem te læſit, ſed ille ſibi, tu tibi, noces ꝑ propriā ſtultitiā,
quę naſcit ex inſcitia humanę conditionis. quo fit ut decepti
falſa iſta opinione, oēm mortem ſuoꝝ doleant et expoſtulent.
Si n. aliqꝫ in peregrinatione moriat ingemiſcut dicentes. —
infoelix, nō ei claudent oculos pater et Veneranda mater. Si is
moriat in ſua patria apud parentes, lamentat tangꝫ rap-
tus ſit illis e manib⁹, et nihil illis reliquerit preter dolorem.
Quod ſi priuatꝫ uoce nemini qcqꝫ dixerit lugentes dicūt, ne-
miſerū, ne unū qdem uerbum locutꝫ eſt mihi, quod ſemꝫ memo-
ria tenerem. Sin aliquid locutꝫ ē, id ſempꝫ in promptu habent
tangꝫ fomitem doloris. Si parū temporis ęgrotatꝫ è uita mi-
grauerit, deplorant dicentes, ut ſubito raptus ē à nobis! Sin
autem longa ualetudine laborans mortuus ē, cōqueruṫ ſecū
paulatim contabuiſſe, millesꝫ ſubijſſe mortes. Breuiter oīs ad
luctus occaſio ſatis ſufficere ē, eos dolore afficere, atꝫ ad lamenta
excitare. Iſtas ineptias auxerut cū oēs poetę tū maxime

Homerus q̄ hoꝛ ē facile princeps. is loq̄t in hūc modū. velut dic
pater deplorat, cremans ossa filij sui, q̄ nuper uxorem duxerat,
is mortuꝰ grauissimo mœrore affecit parentes, dicisq̄ nō potest
quantū luctus ac lamenti illis reliquerit. Quòd autē iuste
deploret nōdū satis certū est. Sed uide quę sequit. Unicus
quem pater in senectute genuerat, diues multaꝝ opū. Quis.n. scit
si deus paterne consultꝰ humano generi, eiusq̄ curā gerens, ac
prouidens quę euentura sunt, quosdā iuuenes et ante tempꝰ eduxit
ex hac uita. Quocirca nihil molestię illis accidere putandū est
Nihil .n. molestū est, quod necesse ē pati mortales, neq̄ grauia
sunt quę illis ipsis contingūt, aut precunte aut subsequente ratione.
Nā plerūq̄ mors nos præcurrit, ne incidamus in grauiora mala,
et his utile fuit nō nasci, alijs simul atq̄ ḡniti fuerūt quàm
primū mori. Cū q̄busdā hoc actū ē q̄ parū uixerūt, cū alijs
optime q̄ puberis è corpore migrauerint. Ad hæc oīa debemꝰ
modeste ferre mortē, ut q̄ scimꝰ fatū neminem posse effugere
Est .n. uiri docti et sapientis præmonuisse nossē., quòd nō multū
temporis antecesserūt nos, ij q̄ uident iuuenes et ante ptempꝰ
excessisse è uita. Hā Longissima uita breuissima ē et instar
puncti, si cū ęternitate comparet. Accedit eò, quòd multi ex his
qui se totos luctibꝰ dediderūt, paulo post secuti sūt eos, quos ipsi
luxerāt, ex eo luctu nihil utilitatis adepti, sed frustra in
mœroribꝰ contabuerūt. Sā uero cū breuissimū tempꝰ maneamus
in hac uita, nō debemus squalore, dolore, miserrimo luctu nos
ḍcere, neq̄ corpora nostra flagris studeꝰ cōficere. Sed conemur

30

ꝑ uiribꝫ transire ad meliorē et iucūdiorem statū uitæ, demuꝫ
opera ut adeamꝫ ad uiros, nō q pari mœrorē dolore afficiunt,
qꝫ ꝑ reliquit animi nos ꝓuocent ad luctꝫ; sed qui generosa
et graui consolatione sciunt leuare dolorem. Stragꝫ audiamꝫ
atꝫ inspergamus animentibꝫ nostris illud Homericū quod Hector
Homerus ilia. dixit Andromachē consolans 'eā': fœlix (inqt) fac bono āo sis
VII
Nullus enim inuita parca me interficit. ꝑ parcā autem
nemo mortalis potest effugere neqꝫ malꝫ neqꝫ bonꝫ, sed semel ac
ꝙqꝫ natus est, ei ē obnoxius. Alio in loco huiꝫ parcæ mentionē
Homerus ibi. facit idem ꝑ his uerbis. Postea nō uitabit id quod parca fatum
XX
statuens decreuit, qn ipsū mater peperit. Hæc si ante
oculos mentis nostræ obuersent, supfluis istis atꝫ inanibꝫ
luctibꝫ liberabimur, præsertim cū breuissimū sit tempꝫ uitæ
cuiusqꝫ nostrū. Stragꝫ abstinendū ē luctibꝫ, ac lamentis, ut hac
perturbatione minime cōmoti, sed lœti et iucūdi id ꝙcunqꝫ
tempꝫ traducamus. Quapꝫ deposito hoc grauissimo luctu, adhibea-
mus ōem diligentiam, ut et corporis ualetudinem curemus, et saluti
eorꝫ qbꝫcū uiuimꝫ. Leuabit et magnopere dolorem, si uenerit
nobis in mentē sermones illi, qbꝫ aliqn ꝓportune usi sumus
erga affines et amicos in simili calamitate cōstitutos. Cōsola-
batur n. eos ꝓsuadebamusqꝫ, ut cōmunes casus huiꝫ uitæ
cōmuniter ferrent, et humanos humaniter. Et q alios mœrore
liberauimꝫ, uel certe leuauimus, turpe est memoriā hanc
rerū nihil nobis ꝓdesse, neqꝫ medicina sermonis curare animi
angorem. Nihil n. minꝫ differendū est, quàm deponere

animi dolorē. Sgit nō male ait qdā, tardū et pigrū in miseriis
sed senescere, hanc sententiā nemo ē q nesciat, sed longe magis
puto senescere, q aduentanti tempori addit molestas ac tabificas
ꝑturbationꝫ animi. Dici uero nō potest quātū leniat dolorē
considerare eos, q mortem filiorꝫ forti et generoso aīo ꝑtulerūt
Anaxagorā Clazomeniū. Demosthenē Athenienſē, Syracusanū
Dionē, Regem Antigonū, et alios complures, q tū apud antiquos
tū apud nos floruerūt. Ē qbꝫ memoriæ traditū ē Anaxagoras
cū disputaret de natura rexꝫ cū suis familiaribꝫ, nūciatusq illi
esset obitꝰ dulcissimi filij, paululū se continuit, deinde ijs q ade-
rant dixit, sciebam me filiū genuisse mortalem. Quid loquar
de Pericle prestantissimo uiro, q coelestis appellatꝰ ē ꝓp incredibi-
lem eloquentiā, et prudentiā supra captū hominis? Is cū audisset
mortuos esse utrosq suos filios. Paralū et Xantippū, casū hūc gra-
uissimū generose tulit, ut tradit Ptagoras his uerbis. Cū filij
Periclis adolescentes essent et qdem optimi, at qꝫ intra octo dies
migrantes amiserunt à corpore, id sine luctu sustinuit. Nā ꝑfundebat
incredibili quadā tranquillitate, quę ei cotidie multis in rebus
futilis erat, ut nō modo nō sentiret dolorem sed facile planē esset
ac beatꝰ, eiusq celebris fama apud multos, diuulgaret. Otis n.
q ipsū aspiciebat tam forti aīo ferentem casū illū grauissimū
nō dubitabat, qn is esset uir fortissimꝰ ac cōstantissimꝰ, et hūanis
rebꝰ et seipso superior, cōscius qsq sibi in eusmodi infortunijs
suę imbecillitatis. Nā cū nūciatū illi fuisset obijsse utrosq
suos filios nihil cōmotus ē, sed more patrio corona redimitꝰ

indutꝰ q̄ alba veste concionatꝰ ē, atq̄ optime consuluit, stheni-
ensibꝰ, cosq̄ ad pugnandū vehementer incitauit. Xenophon autē
Socraticus cū rē diuinā faceret, audiuit à obsidā ē bello
redeuntibꝰ filiū suum nomine Gryllū in prelio cecidisse.
Itaq̄ deposita corona, p̄cūtatꝰ ē eos quonā modo mortē oppetisset.
Ut intellexit multis hostibꝰ interfectis, generose ac fortissime
oppugnante occubuisse, facto paruo temporis interuallo, ratione
perturbationē animi repressit, coronā reposuit capiti, institutū
cultū deoꝝ perfecit, et ad nūtios ita locutus ē. Precatꝰ
sū deos ut mihi filium darent, nō illū q̄dem immortalem
neq̄ q̄ ad exactā usq̄ ętatem viueret (id.n. incertū ē utrum
sit utile) sed bonū et armantem patrię, quod mihi ex animi
sententia successit. Dion Syracusanꝰ sedens cū amicis,
domi ingenti rumore et strepitu exorto, interrogauit q̄nā causa
ę esset. Nūtiatū est illi filium suum è tecto delapsū diem
obijsse, quo audito nō est fractus ānō, neq̄ se lachrymis
dedidit, sed iussit cadauer tradi mulieribꝰ, ut id efferrent ac iusta
iusta facerent, ipse uero incoeptā disputationem cū familia-
ribꝰ nō omisit. Hunc imitatꝰ esse dicit Demosthenes Rethor lōge
nobilissimꝰ, q̄n spoliatꝰ fuit unica et carissima filia. De qua
Æschines putans eū accusare hęc dicit. Septimo die post obitū
filię anteq̄am luxisset eiusq̄ ~~parentalia~~ lustrus celebrasset, coronatꝰ
atq̄ indutꝰ candida veste, contra leges boues immolauit. Infelix
et expers pietatis paternę nō est cōmotus, quòd primā et unicā
filiam amiserit, quę tā p̄ ętatem patrem alloq̄ poterat. Is
igit uolens illi uitio uertere, quòd inhumanꝰ esset osorq̄ filiorꝝ

hęc dixit, ignorans se his uerbis eū potiꝰ laudare. Nā quòd luctꝰ
pepulit ostendit amorem patrię preferendū esse domesticis primatisqꝫ affectibꝰ. Antigonus rex cū audisset filium nomine Alcyoneum in acie mortē oppetiisse, forti ānō respexit ac nūtios tātę calamitatis, postqꝫ paulisper se continuit, subaristis multumqꝫ in terrā demisso sic locutꝰ est. O Alcyoneę miror tam seroꝰ te excessisse à uita, appe qui adeo temere inuaderis hostes nullā habens rationem neqꝫ tuę salutis, neqꝫ meaꝫ admonitionū
Fortissimū ānum eiusmodi uirorꝫ admiranꝫ qdem et suspicinꝫ
os sed interī nemo eos imitat, pꝫ imbecillitatem animi queꝫ
orit ex insciția humanę conditionis. Eqdem possem hic adducere gꝫ plurima exempla clarissimorꝫ uirorꝫ q generose et
fortiter ptulerūt mortem affiniū uel amicorꝫ, memorię ~~pdita~~
prodita tū ex Gręca, tū ex Romana hystoria, sed sufficient
quę dicta sunt ad depositionem cuiusuis molestissimi luctus
et inanis laboris, ex quo nihil utilitatis cōsequmur. Quòd autē
hōtes uirtute prestantes, tanqꝫ à deo amati iuuenes mortui
sunt supiꝰ qdem exposui, sed nūc et tentabo paucis id pcurrere
Confirmat opinionem nostrā pulcherrima illa sententia
Menandri. Is inqt quem dij amant moritꝫ iuuenis. Sed fortasse
oportuno dicꝰ amicissime Apollonii. ~~Himis~~ sanè iuuenis
Himis sanè iuuenis mortuus es. Ait tuus meus,
Ego ~~et tu~~ potiꝰ humandꝰ eraꝫ ab illo pro pfecto et adulto, quàm ille
à me
~~abesse~~. Id. n. exigeret ordo naturę, nostrę qdem et humanę;
sed deus q oia puidet, miroqꝫ ordine humana moderat et-

regit, nō hisce Legibꝫ includit. Porrò nō postulabat ordo naturæ
ut filius iā beatꝰ, uiueret ultra prǣfinitū sibi tempꝰ à ðijs, sed
finita conuenienti et moderata uita, necesse erat reuerteret ad
fatū, quod (ut qdā ait) iam eum ad se ipsum uocabat. Sed
ingts, mortuꝰ est ante tempꝰ. Atq ob id Longe beatior est,
ut q calamitatis huiꝰ uitæ minime sit expertꝰ. Hā uita iste
(ut inqt Euripides) nomen qdem habet uitæ, sed siqs hāc
paulo diligentiꝰ consyderet, in ea prǣter Laborem inueniet nihil.
Filiꝰ autem tuus abijt è uita, iuuenili ætate florens, cœlibs
ōibꝰ numeris absolutꝰ, magnūq desiderium sui reliqt amicis,
ꝑpte q pp eximias uirtutes apud ōes esset in summo honore.
Hā incredibili obseruantia parentes colebat, erat amantissimꝰ
amicorꝫ, studijs sapientiæ deditꝰ, et (ut ōia simul complectar)
mirificæ comis et humanꝰ. Venerabat seniores amicos tanq
patres, diligebat cœtaneos et sodales, honorabat prǣceptores supa
quàm credi possit, hospitibꝰ ac ciuibꝰ perbenignus et mānsuetus
ōibꝰ blandꝰ ac suauis, ꝑp elegantiam multus, et affabilem huma-
nitatem. At uero is adeptꝰ Laudem cōuenientem et sibi et pietati
tuæ, ex hac mortali uita migrauit ad æternitatem, ueluti ex
quodam conuiuio, antequam in ebrietatē incideret, quæ comes
est decrepitæ senectutis. Quòd si uera è opinio antiquorꝫ et
poetarꝫ et philosophorꝫ, simile ueri è eos q pie excesserūt è
uita assici maximo honore, ac supra alios sedere, et (ut dicit)
incolere quandā locū repositū ac selectū, in quo eorꝫ aīæ cō-
cōmorant, fac bono ānio sis, filiū tuum beatū fore, atqꝫ in

hoꝛ numerū referendū. Lyricus autē Pindarꝰ hꝛc ſcribit de
ijs, qui ſunt apud inferos. His (inqt) ſemper lucet incūdiſſimū
lumen ſolis, noꝛ ibi ē nulla, ſuburbana eoꝛ ſunt prata amoeni
amoeniſſima, uirentibꝰ herbis conueſtita purpureisqꝫ ornata
roſis. Adde his loca opaca atqꝫ umbroſa, pulcherrimiſqꝫ arboribꝰ
conſita. inter quas aliæ thus producūt, aliæ ferūt aureā poma
poma, quoꝛ ſuberate rami incurueſcūt. Alios iuuat ſi-
exercere equeſtribꝰ curſibꝰ, Alios ludere taxillis, nōnullos
canere ad citharā. Ji ſunt in ſumma beatitudine ac felicitate,
Locus ille fragrantiſſimū odorem ſemꝑ ſpirat, faci-
entibꝰ hominibꝰ oēs ſuffitus ſuꝑ aras deoꝛ. Et paucis interpo-
ſitis de alia Lamentatione de aīo loquens, inqt. Beata autem
parca oēs ſacra faciunt, quæ eis adimūt oēm laborem. Corpꝰ
quidem moritꝰ, ſed aīus ſemꝑ æternus manet, ut q ſolus ſit
imago dei, excerptꝰ ex mente diuina. Js qdem membris corporis
ſe mouentibꝰ uidet dormire, ſed dormientibꝰ illis ſæpe in ſo-
ſomnis oſtendit nobis nūc læta, nūc triſtia. At uero diuinus
Plato in Libro de aīo multa diſſeruit de ipſius immortalitate
nō pauca in libris de Repu, et in Menone et in Gorgia,
ac ſparſim in alijs dialogis. Sed quæ dicta ſunt in libro
de aīo, ſeorſū commentās adhuc mittā, quēadmodū tibi
placuit. Quæ uero q oportune et utiliter diſputata ſunt
ab illo, atqꝫ ad rem noſtrā faciunt, Athenienſem *
ſodalem autē et diſcipulū Gorgiæ uethoris. Refert n. Socrates
apud Platonē. Audi inqt pulcherrimū ſermonē, quem tu

θρηνω
Judas tradit Pindarū cōpoſu
uiſſe hos cātꝰ lu
gubres, q nūc
inūgurate tempo
re pleuit

Nemini dubiū
qn hic aliqd de
fit. ē. n. in ōib
exemplaribꝰ log
hic flagitioſe
deprauatūs ita
luiſq oū iram me
tuens relinquere
q̄ conuertere
quæ noſcebā

qdam (ut opinor) putabis fabulã, sed nõ ego. Nã tangã uera narra
bo tibi quæ dicturus sum. Iuppiter, Neptunnus ac Pluto, partiti
sunt inter se imperiũ quod acceperũt à patre. Erat igitur
eiusmodi lex de hõibus sub Saturno, quæ et semp eadem mãsit
et nũc est apud deos. Vbi homo q iuste ac pie uixisset, post obitũ
ad beatorũ insulas cõmigrabat, easq incolebat in õi felicitate,
posth extra õia mala. qui autẽ iniuste et impie uitam
traduxisset, cõcidebat in carcerem quod tartarũ uocant, ubi
impietatis atq iniustitiæ pœnas luebat. Iudices uero q sub Satur=
no fuerũt, qq et nũ sunt sub ipso Ioue, q nuq cœpit regnare,
uiui erant, uiuosq mortales iudicabant, id q faciebant eo die,
quo quisq è corpore erat migraturus. Quocirca iudicia iniusta et
iniqua erant. Itaq Pluto et procuratores ex beatis insulis profecti
Ioui dixerũt, uenire ad se hõies utriusq indignos. Quib Iuppiter
Sed ego inquit his malis finem imponã. Nunc.n. iniuste iudicãt
propterea q hõies uestiti iudicant, nã iudicant uiui. Sed ut
i. inquit igitur, pravas alias habentes induti sunt corpore, forma, splẽdidis
natalib atq opib. Quando autẽ aliquis in iudiciũ uocãdus est
uocandi sunt
confluunt ad illos complures testes, asserentes eos iuste uixisse. Proide
indices et ab his terrent, simulq et ipsi uestiti causam iudicãt
habentes oculos aures ac totũ corpus tangã quadã uelu antẽ
animũ. Profecto hæc õia illis tenebras obfundũt, uidelicet et
sui ipsorũ amictu, et eos q iudicant. Principio cauendũ è ne hõis
mortem prouideant, nũc.n. eã prouident. Quapp mandatũ est
Prometheo ut id abroget. Deinde iudicandi sunt. ~~Ad iudicen~~

nudi qꝫ his oĩb⁹ spoliati, mortui n. iudicandi sũt. Ac iudiciũ
oportet esse nudũ, mortuũ uidelicet, et ipso aĩo animũ ipsũ
inspicientem, statim post inopinatũ uitæqꝫ obitũ, aĩum ipsũ
à cognatis et oĩb⁹ affinib⁹ desertũ, oĩmqꝫ ornatũ externum
relinquentem in terris, ut iudiciũ sit equũ et iustũ. Ego igit
ut q hæc longiꝰ prouiderim, quã uos, costituí iudices meos filios
duos ex Asia, Minoem et Rhadamãtũ, unũ ex Europa nomi-
naeũ. Hi postqꝫ è uita migrauerint, iudicabunt in quoda prato
ubi est triuium, quod diuidit in geminas uias, altera ad
insulas beatorꝫ, altera ad tartaꝝ ducit. Et Asiaticos qdem
Rhadamanthꝰ, eos uero qui ueniunt ex Europa iudicabit Eacus.
Minoi autem id munus iniungã, ut discernat ac dijudicet
siqd alijs ambiguũ fuerit, ut iudiciũ sit quã iustissimũ, utrum
hoĩes debeant gficisci ad insulas beatorꝫ, nec ne. Hæc sunt ó
Callicles quæ audiui, uerogꝫ esse credo, atqꝫ his sermonib⁹ addu-
ctus, ita mecũ reputo. Mors (ut mea fert opinio) nihil aliud
est, quàm duaꝝ rerũ dissolutio, animi uidelicet et à corpore.
His tibi in mediũ adductis amicissime Apollonii compositisqꝫ
diligentissime, confeci Libellũ hũc consolatoriũ, tibi nõnodo
utile, uerũ et quàm maxime necessariũ, ut q poterit
præsenti dolore te liberare, ac finem facere istis molestissimis
luctib⁹. Præterea in hoc Libello filiũ tuum Apolloniũ dijs cha-
rissimũ nõ paruo honore prosecuti sumus, cuiꝰ sanè appetẽtes
sunt ij q migrauerũt è uita, capiũtqꝫ uoluptatem maximam
cũ ipsoꝝ meminimꝰ, atqꝫ honorificentissime appellamꝰ. Dũ n.

laudamus mortuos, ij ꝙ nos ſempiterne glorie cōmendant. Quocirca
recte tu qdem facis, ſi meis uerbis perſuaſus, omiſſoq; inutili iſto
moerore, q exedit cū corpꝰ et aīam tuum, reuertare ad ſolitū
naturalemq; uiuendi inſtitutū: hoc filio tuo gratiꝰ facere nihil
potes. Vt enī nobiſcū uiuens nō ſine grauiſſima moleſtia poterat
uideri parentes ſub triſtes ac moeſtos, ita nūc cū Dijs agens eum
edensq; cū illis diuinas dapes, dici nō potest quātū ei diſplicerat uiuꝰ
modi ueſtra uiuendi ratio, in qua dolore iā penè tabefacti eſtis. Itaq;
ſi es amantiſſimꝰ filij tui, fac ſis bono āo ac generoſo, teq;
et matrem adoleſcentuli, cognatos et amicos libera queſo hoc infor-
tunio. Id facies, ſi depoſito Luctu ac ſqualore, uitā lętā et
iucūdam traducas, quod magis conuenit et filio tuo et ōib; nobis
qbus res tuę ſunt maximę curę, nihilq; eſt nobis antiqus,
quàm ſalus tua: ——

Babilonis

Ieciam

Deus eli simul me? quis sustinebit me? ex ausu
ibz pslm. qui reddit malu meu? & pdam audite
filium dñi. q; init? arpit. aduersum babylone? ar
cuius ci. quas agitauit fuy tam chaldeay. hec
inuentus est parulus gregum. nisi desiderium hui
us ipius hui? exaltauit eos; huius captiuitatis la
bilonis & terre ei? miserunt gressus eius &.

Hec dicit dñs. Ecce ego suscitabo sup babylone.
& sup habitantes in ci. qui cor meu leuauerunt. & in me
quasi uentu pestilentie. & mittam in babylone? ui
tilatores. & ventilabunt eam. & dissipabunt terram ei. qm
uenerut sup eam undiq; in die afflictionis ei. Nolite
ar qui arcit arcium suam. & ascendat loricatus;
nolite parcere iuuenib; ei. interficite omnem militia
am ei. & cadet interfect in terra chaldee. & nudi
uulnerati in plateis ei. Quia non est uiduatus israhel
& iudas deo suo exercituum. cum tm repleta sit terra ei
delicto sco israhel; fugite de medio babylonis. & liberet unus
quisq; animam suam. Nolite tacere sup iniquitate ei.
qm ipse ultionis dñi. retributionem ipe reddet
ei. Calix aureus babylon inebrians dñi. inebriauit omnem
terram. de uino ei biberunt gentes. ideo commoue
sunt. Subito cecidit babylon. & contrita est. & ululate sup
eam. tollite resinam ad dolorem ei. si forte sanet. Curauimus
uimus babylonem. & non est sanata; derelinquamus eam. & eam
uamus unusq; q; in terram suam. quia peruenit usq; ad celos iudi
cium ei. & eleuatum est usq; ad nubes; protulit dñs iustifi
cationes nras. Venite & narremus in sion opus dñi dei nri. Lau
te sagittas: implete pharetras. Suscitauit dñs spiritum re
gum medoru. quia contra babylonem ut disperdat eam:
quia ultio dñi est. ultio templi sui. Super muros babylonis leua
te signum. Augete custodiam. Locate custodes. preparate in
sidias. quia cogitauit dñs. & fecit quecunq; locutus
est sup habitatores babylonis. Tu qui habitas sup aquas
multas. locuples in thesauris. uenit finis tuus. pro
lis precisionis tue. Juravit dñs deus exercituum per
animam suam. quia replebo te hominibus quasi bruco. & sup
ra te alulabunt. Qui fecit terram in uirtute sua. qui
parauit orbem sapientia sua. & prudentia sua extendit celos. Ad
uocem eius multitudo aquarum in celo. Tollit nubes ab
extremo terre. fulgura in pluuiam fecit. & produxit uen
tum de thesauris suis; Insipiens factus est omis homo ab scia
mea. confusus est omis conflator in sculptili. quia mendax
est statua ei. nec est spus in eis. Vana sunt opa. & risus di
gnus: in tpore uisitationis sue pibunt. Non sicut his
pars iacob. qui formator omnium ipe est. & israhel sceptrum
hereditatis ei. dñs exercituum nomen ei; Collidis tu
mihi ulas bellu. & ego collidam in te gentes. & dissipabo in
te regna. Et collidam in te equu. & ascensorem ei.
& collidam in te currum & ascendentem in eo. Et collidam in te
uirum & mulierem in te. & collidam in te senem & puerum in te. Et
collidam in te iuuenem & uirginem in te. Et collidam in te
pastorem & gregem ei. & collidam in te agricolam & iugum
boum ei. Et collidam in te duces & magistratus in
babylone. & sapientes eius. Et collidam in te sapientes
bellatores eius. & conturbabuntur. quia dñs uastator
est babylonem. & contriuit de ea uocem magnam. & ululate
ut ponat tam babylonis & terram omnem habitatores eius
Cessauerunt fortes babylonis a prelio. habitauerunt in
expugnabilibus; exaruit fortitudo eorum. facti sunt quasi
mulieres; incensa sunt tabernacula ei. confracti sunt uectes
ei; Cursus obuiam alteri nuntiet. nuntius obuius nun
tiet. ut annuncient regi babylonis. quia capta est ci
uitas ei. a fine usq; ad finem. transibit puer cum
sus. & pallidus in aspectu suo igni. Tum letabuntur con
tra eos. quia hec dicit dñs deus exercituum. filia
babylonis quasi area. tempus ei. adhuc modicum. &
uenietur tps messionis ei. Comedit me. euacuauit
me nabuchodonosor rex babylonis. Redegit me quasi
uas inane. obsorbuit me quasi draco. Replenit uen
trem suum uoluptatibus meis. & eiecit me. Iniquitas mea
& caro mea sup babylonem. dicet habitator sion.
& sanguis meus sup habitatores chaldee. dicet
ierm. Propterea hec dicit dñs; Ecce ego iudicabo causam tuam.
& ultionem tuam faciam pro te. & siccabo uenam ei. & ex
cludam fontem ei. Et erit babylon in tumulos. habita
culum draconum. stupor. & sibilus eo qd non sit habitator. Si
mul ut leones rugient. & catuli eorum. Quando estuauerint
fecabo conuiuia eorum. & inebriabo eos. ut lasciuiant. & dormiant sopitum sempiternum. & non
consurgent. dicit dñs; Deducam eos quasi agnos ad
uictimam. quasi arietes cum hedis. Quomodo capta
est sesach. & comprehensa est inclyta uniuerse terre. Quomo
facta est in stupore babylon inter gentes. Ascendit sup
babylonem mare. multitudine fluctuum ei operta est. Facte
sunt ciuitates ei in stupurem. terra inhabitabilis.
& deserta: terra in qua nullus habitet. nec trānseat per eam
filius hois; Et uisitabo sup bel in babylone. & eiciam

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

Francesco de Vieri morì dopo
aver professato 40 anni nello
stesso Pisano nel 1551 e questo
deve esser quello per cui è fatta
la consolazione

BIBLIOTECA NAZIONALE
FIRENZE

Si tratta di Francesco de' Vieri detto il Verino Primo che
morì nel 1541 (1502) e non nel '51. Il "Vincenzo monaco"
è forse Vincenzo Borghini allievo del Verino I. Le
correzioni nel testo sembrano di mano del Borghini
ch'era appunto "greca et latine doctissimus" come
dice la lettera dedicatoria. Di più il Borghini ha
Benedettino. Cf. Legrenzi A.: Vincenzo Borghini Studio
Critico (2 voll.)

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

I'

CENTRALE BIBLIOTECA NAZIONALE FIRENZE